Контрольный экземпляр

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІхоэта!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Советен Министрий Советен орган

(«СВЕТ»). Орган Чечено - Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено - Ингушской АССР

№ 12 (6448). | ЕРА, 27 январь 1972 шо. | Мах 2 кап. | *Газет арадувлу 1923 шера дешна*

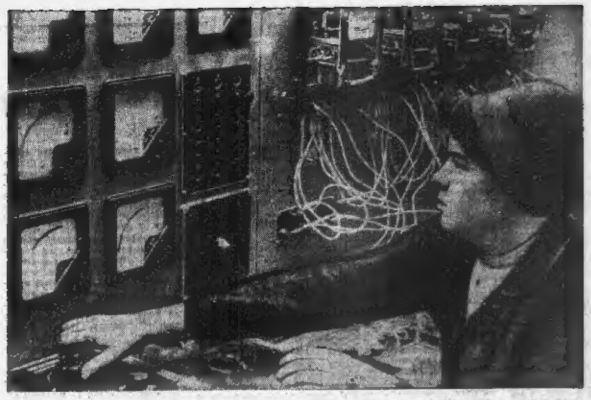

Грозненарча Западни электрически сетанаха хьашаре къахьегаш а коммунистически къахьегаш ударница электромонтер Худина Татьяна Петровна. 17 шу да цо цигахь болх бу. Цу шарахь болх балха оьшу Іоалыл цо. Кулужа цІанйеша а хьоозий бошаш техника болх бу цо ремонт вина электрически оборудоване.

СУРТА ТІА: болх беш а электромонтер Т. Худина.

С. Хугаева сурт.

КХАЙИ ФЕРМАЙИ КУЛЬТУРА ЛАКХЪЯРА

1972 ШЕРАРА АЧХОЙ-МАРТАНА РАЙОНА ЮРТБОАХАМА КЪАХЬЕГАМХОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

Кердача пятилетка хьалхара шу КПСС XXIV съезда исторически решенеш кхочушъеш дуьхьа, юртбоахамаи производства дерриге дакъош дІахо айдар дуьхьа тІагІертта кьовсам лоаттабеь шу лай тха района къахьегамхоша, беррагача советски наха а санна. Юрта боахама къахьегамхоша тІейнача декхараш кхочаш а дез, 1970 шерарчул дукхагІа ялхой мелоаш товарни продукци.

Производстени хьокхамаш чІоаггІа доккхаьа «Новосельски» совхоза коллектива пачхаьалкхага алат доккара план 140 процент, бьцалдараш доккара — 120, сом бохкара — 100,5, хохсаш бохкара план 100,6 процент кхочашдирзавиь. Гураль дуьчча кІий хІара гектара тІара 29,1 центнер хьукъаш чувйцаб планагІа дацкІачь 20 центнера меттел. Дика къахьийгад «Самашкински» а «Орджоникидзевски» а совхозий коллективаша.

Доккхай къахьегІама толамаш дальад производстве хьалха летта. «Орджоникидзевски» совхозерча Чигарбиев Ильяса керте латтача хьалхІаш звенарча звенос хІара гектара тІара 30 центнер фундукйоалла хьалхІаш чуенай, «Самашкински» совхозерча Лазовски Анатолийн Пигуенва Зоен керте латтача шекара свекла долча звеноша хІара гектара тІара 370 центнер шекара свекла чуенай.

[illegible] шера хьашар ба кхоллам къахьегІам кхача хьалха латтарехи а — «Новосельски» совхозерча Чабханов Хьасанов Дживаева Умхатен, «Орджоникидзевски» совхозерча Ильчук Екатеринаса Чегарбиев Льечаси, «Овощевод» совхозерча Асхабов Ахьмадов Бекмурзаева Іайшатен, «Лермонтовски» совхозерча Захаев Льечаси Арсанова Арубикаси, «Самашкински» совхозерча Омаров Висалтиг Галиева Баматуса.

КПСС ЦК ноябрьски (1971 ш.) Пленумаи СССР Лаккхехьарча Совета кхоалагІча сесси решенеша деглаш айдаь болча района юрта боахама къахьегамхоша хьалхьцаб москвичий ленинградхой вей республикерча «Гойтински» совхоза коллективаи къахьегамхой тІахьехам, 1972 шера доккхий декхараш тІайцад.

ХІара гектара тІара доала 31 центнерел, шекара свеклай — 220, сома — 40, бьцалдарий (вошна горошец а тІехьа) — 79 центнерел кІоргагІа боаш хьувкъам чуба, декхар отталаь шоашта кьалхамка. Деррига чудалаьш доаль алат 17300 тоннаге, шекара свекла — 18200, бьцалдараш — 10.900, сом — 5670, хохсаш — 830 тоннаге, дула — 1200 тоннаге, шура — 5400 тоннаге, фуаш — 1650 азарнега, тха — 32,5 тоннаге аІаиловчале.

Обществени хьайбоаша чІоагІа доагІарий бола хьаа. Цу гІулакха 19.000 тонна гІожа доакъараш кийчдерга оаха, цу дакъе йол — 10.300: моча доакъараш — 37000 тонн, цу дакъе силос 32.000; витаминий бьцаш хьоар кийчдерга 1000 тонн, сенаж йолларгья — 1500 тонн.

Ерригача совхозашка хІара шурий-товарни фермана кхоий шо тоарер вІашагІйоалла дахьзІад. Деррига доахан 7200 бежаьта дІакхоачаш хулийтарга, цу дакъе детта доахан — 2700 етт, бакхарч — 7000, хоп тІара доалладараш — 20000, цу дакъе залаш бола кетаман — 15000, ма — 12.000. ХІара кхоалчера [illegible] 2065 килограмм шура йоалхийтарга, хІара устагІанна тІара 2,9 килограмм тха доахийтаргa, хІара ахкача котана тІехьара 120 фуъ гулдолга Іалашдерга. ХІара 100 [illegible] духхьарла дахкача шинаройнен тІехьа 99 Іаса хьалкхадерга хІара нана хьахийна тІехьа — 16 хурск, 100 жийна тІехьа — 98 Іахьар;

Пачхаьалкхена доакхерга: алат — 6500 тонн, шекара свекла — 16.000, сом — 5420, бьцалдараш — 8450, хохсаш — 500 тонн, дулх — 1510 тонн, шура — 4300 тонн, фуаш — 2 миллион, тха — 90 тонн;

дахьа дертехашт наь доха хІама дерга юртбоахама техника, инвентарь, трактораш 20 март хьатІакхачале тоаль ахара;

юрта боахама 7 процент лаккхарга къахьегама оасарле, продукци яккхарга дІабоада мах планагІчул 2 процент дукхагІа лоаберга, ерригача совхозаша рентабельно болх белга Іалашдерга.

Тіи замалахь ерригача бригадашка, фермашка кхаш лелидераш, хьайбаш лелидераш, механизатораш Іомабелта вІашгІехьдакка. Цунна кийса болхлошта гІулакхерча дахан экономически цешер хьехарга а вІашгІехьдакха;

кхашка культураш дІакийсъера болхаш бІаьста цу хьалхага — дІалоаде а вивза дІачакхдала а, кхешкара наькъаш хьуд [illegible] тІехдиначa хьала тІа лоаттаде. ХІара совхоза хІара бригаде церга йоарилерга лаьтах эффективно пайде эцара тІехьера пайдало ахь. Хоал а беркате а хурга хІара аІа.

Урус - Мартана района юрта боахама болхлошкара социалистически ях дІахо а лоаберга оаха.

1972 ШЕРАРА ВЕДАНА РАЙОНА ЮРТБОАХАМА КЪАХЬЕГАМХОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

[illegible]

КПСС ЦК ноябрьски (1971 шера) Пленумаи СССР Лаккхехьарча Совета кхоалагІча сесси решенеш [illegible] Ведана района юрта боахама къахьегамхой [illegible] пятилетка шоллагІча шера [illegible] социалисти- [illegible]

[illegible] 430 тоннаа [illegible] 15,2 процент дукхагІа дуьл, 42 тонн тха, 100 эзар фуъ доаха. Деррига доахан 4,9 эзарнега кхочаш, цу дакъе детта доахан — 1330-нега кхочаш, [illegible] — 11 эзарнега кхочаш доаде. ХІара устагІанна тІара 2 килограмм тха дахкха. ХІара бежанан [illegible] 620 грамм дукх [illegible], хІара бІа устагІанна тІехьа 97 Іахар, хІара 100 [illegible] тІехьа 85 Іаса хьалкхаде. 10,3 [illegible]

[illegible] 1971 шерарца кийсдича [illegible] эзар сома дукхагІа хулга Іалашде.

Производства рентабельность колхозашна 20 процент яле.

Района колхозашна 200 эзар сома сметин мах бола хьайбош йоладу 5 помещени, 30 эзар сома мах бола [illegible] доаладу 10 [illegible] хьалье.

ДІахо а лелоргья оаха НохчІ-Юрта районашара ах.

ДЕКХАРЕХ ЛОАРХІАБУ

Январь бетта цкъа чІоагІа шолла этта дол а вагонашта технически гІулакх деча пункта болхлоша башха-дикка къахьегама толамаш доах ух бетта. Белгаль дикка къахьегаш я цига вокхагІлола осмотрщик Малоцкий Александр керте лаьтта коммунистически къахьегама смени [illegible] лелаш смена. Комсомольско-къахьегахой смена оал цох. Укх [illegible]лекхаьрча деношка, вешта аьлча, эгара чІоагІагІа шелал эттача хана цар кийч а ях дІахкийтар мехкдаьтта продуктош йийца йоада шийтта поезд. Нарех кийчъяь 85 процент вагонаш сиццача методах кийчъяьр.

Цул совгІа вакъашка лаьтта шийтта вагона а ремонт йир цар. Белгалбаьлла дикка къахьегаш ба осмотрщикаш Новиков Константин, Гущина Нина, слесараш Гирханов Ваха, Дудаев Ваха.

Инде къаман цІей хиларца дувзадена дахьийта моаршал

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела Н. В. Подгорне республика дІахайкаяь 22 шу дизарца дувзадена дет чура моаршал хоатташ телеграмма яхьийтар Инде Республика президентага Варахагири Венката Гирега.

Телеграмма тІа йоах советски нах эттара чІоагІагІа йола доттагІала уйлаш йолаш ба индийски халкъаца, дег чура гІад а ух цар шоашшка дегІайоалаш, Инде къаман хьегехьа шой лоІаме хилар чІоагІдеш толамаш долаш. Цар дика а хеташ белгалдоаших халкъашта юкъе машерг доттагІали хилара тІехьа йетта Инде дуней лаьцашта юкъера авторитет йиста доархоаш лакхъалар.

Телеграмма тІа тешаш дуьй вай мехкашта юкъера машарах, доттагІалах, вІаши гІулакхаш дедадерах долча договорацa чІоагІдаь йола доттагІала гІулакхаш дІахо а Индеи Советски Союзеи халкъий хьашташта мадезара догІалоагІаргхилларах.

(ТАСС).

Дег тІара ловца баккхар

Инде Республика дІахайкаяь 22 шу диза къаман цІей хиларца дувзадена СССР Министрий Совета Председатела А. Н. Косыгина дег чура ловца баккхаш телеграмма яхьийтар Инде Республика премьер - министрага Индира Гандега.

Телеграмма тІа йоах тешаш дег цІенаи доттагІий бола беррига советски нах гІадбух шера Инде хьеча, цун престиж дуней халкъашта юкъера авторитета чІоагІъеча индийски халкъе доахача толамаша. Советски Союзе чІоагІа раьза ба доттагІала советско - индийски отношенеш хаддаза дегІайоагІаш хилара, из дика ту СССР-яи Индени юкъера машарах, доттагІалах, вІаши лелаеча гІулакхах долча договора хулгаш хадарца.

Телеграмма тІа тешаш дуьй вай мехкашта юкъерча дикаа долча доттагІален массе а сагІорахьара гІулакхаш лелаедаш отношенеш тІехьа тІайоагІача хана а Индеи Советски Союзеи халкъашта долча берката. Азе а дерригача дуней тІа - а машар чІоагІбара долча хьаштаьта сІоагІ а шер а лургхьларах.

(ТАСС).

Варшавски договора пачхаьалкхоний-доакъашкой политически консультативни комитета совещани хьаеллар

25 январе Праге хьайеллар Варшавски Договора юкъе дакъалоацача пачхаьалкхений Политически Консультативни Комитета совещани.

Совещане юкъе дакъалоацаш [illegible]:

Болгаре Халкъа Республикагара — Тодор Живков — Болгарски Коммунистически парте ЦК Хьалхара секретарь, Болгаре Халкъа Республика Пачхаьалкхен совета Председатель, делегаца керте латтар; Станко Тодоров — БКП ЦК Политбюро член, НРБ Министрий Совета Председатель; Петр Младенов — БКП ЦК член, кхыча мехкашцарча гІулакхий министр, Константин Теллалов — БКП ЦК член, БКП ЦК дуней халкъашта юкъерча отдела заведующи;

Венгерски Халкъа Республикагара — Янош Кадар — Венгерски Социалистически Болхлой парте ЦК Хьалхара секретарь, делегаца керте латтар; Ене Фок — ВСРП ЦК Политбюро член, Венгерски Революционни болхлой — ахархой правительства председатель; Янош Петер — ВСРП ЦК член, кхыча мехкашцарча гІулакхий министр;

Германски Демократически Республикагара — Эрих Хонеккер — Германе Социалистически цхьа йолча парте Хьалхара секретарь, делегаца керте латтар; Герман Аксен — СЕПГ ЦК Политбюро член, СЕПГ ЦК секретарь; Вольфганг Раухфус — СЕПГ ЦК член, ГДР Министрий Совета Председатела заместитель; Отто Винцер — СЕПГ ЦК член, кхыча мехкашцарча гІулакхий министр; Пауль Марковски — СЕПГ ЦК член, СЕПГ ЦК дуней халкъашта юкъерча гІулакхий отдела заведующи; Оскар Фишер — СЕПГ ЦК член, кхыча мехкашцарча гІулакхий министра заместитель; Вернер Эберлейн — СЕПГ революционни комиссе член, СЕПГ ЦК отдела заведующа заместитель;

Польски Халкъа Республикагара — Эдвард Герек — Польски ВІашагІкхийттача Болхлой парте Хьалхара секретарь, делегаца керте латтар; Петр Ярошевич — ПОРП ЦК Политбюро член, ПНР Министрий Совета Председатель; Стефан Ольшовский — ПОРП ЦК Политбюро член, кхыча мехкашцарча гІулакхий министр; Юзеф Тейхма — ПОРП ЦК Политбюро член, ПОРП ЦК секретарь; Рышард Фрелек — ПОРП ЦК секретариата член, ПОРП ЦК дуней халкъашта юкъерча гІулакхий отдела заведующи; Станислав Трепчиньский — ПОРП ЦК член, кхыча мехкашцарча гІулакхий министра заместитель;

Румыние Социалистически Республикагара — Николае Чаушеску — Румынски Коммунистически парте Генеральни секретарь, СРР Пачхаьалкхен совета Председатель, делегаца керте латтар; Ион Георге Маурер — РКП ЦК исполкомен массаярча президиумен член, СРР Министрий Совета Председатель; Паул Никулеску - Мизил — РКП ЦК исполкомен массаярча президиумен член, РКП ЦК секретарь; Корнелиу Мэнеску — РКП ЦК член, кхыча мехкашцарча гІулакхий министр;

Советски Социалистически Республикий Союзагара — Л. И. Брежнев — Советски Союза Коммунистически парте ЦК Генеральни секретарь, делегаца керте латтар; А. Н. Косыгин — КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатель; К. Ф. Катушев — КПСС ЦК секретарь; В. К. Русаков — КПСС ЦК член, КПСС ЦК отдела заведующи; В. В. Кузнецов — КПСС ЦК член, СССР кхыча мехкашцарча гІулакхий министра заместитель;

Чехословаки Социалистически Республикагара — Густав Гусак — Чехословаке Коммунистически парте ЦК Генеральни секретарь, делегаца керте латтар; Людвик Свобода — КПЧ ЦК Президиума член, ЧССР Президент; Любомир Штроугал — КПЧ ЦК президиума член, ЧССР правительства председатель; Васил Биляк — КПЧ ЦК президиума член, секретарь; Богуслав Хнеупек — КПЧ ЦК член, кхыча мехкашцарча гІулакхий министр.

Совещане хьайийллар Чехословаке Коммунистически парте ЦК Генеральни секретара Г. Гусака, цо моаршал хьаттар Праге [illegible].

Совещане дийшар «Европа машара, кхерамзлен, вІаши гІулакхаш леладера актуальни проблемаш» яха доки.

Совещане балха юкъе дакъалоацаш за Варшавски Договора юкъе дакъалоацача пачхаьалкхений ВІашагІкхийттача низий главнокомандующи Советски Союза маршал И. И. Якубовский, Варшавски Договора юкъе дакъалоацача пачхаьалкхений Политически Консультативни Комитета Генеральни секретарь Н. П. Фирюбин.

(ТАСС).

ЭРГАДАЬККХА ТОАДЕ ХАЛКЪА БОАХАМА ДОАЛ ДЕЛГА

КПСС XXIV съездо оттайд вычислительни техникаи экономико - математически методеи хьалхье боахаме пайда эцара лерда тІа доал дераш планировани ярен методаш эргадаьха тоаера даьккъера йоккха программе.

Нийсала[?] пятилетке вычислительни техникаи автоматически системаш шерра пайда эцара хетаьар 25 январе Москве хьайийлла Ерригсоюзни совещани.

Совещане балха юкъе дакъалоацаш хилар КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК секретарь А. П. Кириленко, СССР Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель К. Т. Мазуров, СССР Министрий Совета Председатела заместителаш Н. К. Байбаков, М. А. Лесечко, В. Н. Новиков, И. Т. Новиков, Л. В. Смирнов. КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, союзни республикий, краей, областий бехктокхаме болхлой, бовзаш бола Іилмахойи специалисташи, министерствий кулгалхой, предприятий, производствени объединеней, Іилматехникаи проектни организацей директораш.

Совещане хьайийллар СССР Министрий Совета Председатела заместитела, СССР министрий Совета Іилмаи техникаи хьакъехьарча Пачхаьалкхен комитета председатела В. А. Кириллина.

Докладаш йир СССР Министрий Совета Іилмаи техникаи хьакъехьарча Пачхаьалкхен комитета председатела заместитела, СССР АН член - корреспондента Д. Г. Жимерина, СССР Госплана председатела заместитела М. Е. Раковска, СССР прибораш, автоматизаци средствий, управлени системаш яра министра К. Н. Руднева, радиопромышленноста министра В. Д. Калмыкова, бувзама министра Н. Д. Псурцева, СССР Іаьржача металлурге министра И. П. Казанеца, мехкдаьтта промышленноста министра В. Д. Шашина, станокаш инструменташ еча промышленноста министра А. И Костоусова, кхычар. Линхерчен юкъерчен лешара заведенеш АСУ дахьера специалисташ кийчбера лелара шой къамела СССР лаккхехьарчен юкъерчен специальни образований министра В. П. Елютина.

(ТАСС).

Бангладеш Халкъа Республика президентага цун превосходительствога д-рга АБУ САИЕД ЧОУДРЕГА, Бангладеш Халкъа Республика премьер-министрга цун превосходительствога шейхага МАДЖИБУР РАХМАНАГА

Цьатарра бокъо хилараш пачхаьалкхенашта юкъе доттагІал хилараш тІаьрзаьча шой арахьарча политикага къехкка а хІанта витта халкъаш шоай лоІаме хилара принципашца хьахе лелаеш а Советски Союзо дІакоьй суверении пачхаьалкхе хиларах тарра, цо Бангладеш Халкъе Республике тІаьхьа хилар, цунца дипломатически гІулакхаш леладе а дипломатически векалий дІа-юкъ хьожабе а ше кийча хилар.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета, дерригача советски халкъа дІераІа а, тхоашкара а оаха лоаца боаххь шоана, Бангладеш халкъа машар, дикадар хилар, шоай мехка пачхаьалкхен суверенитет чІоагІъеча, машар беза демократически республика хьаеча толамаш дахар лоаш.

Тхо тешаш Советски Социалистически Республикий Союзеи Бангладеш Халкъа Республикаи юкъера доттагІала гІулакхаш толамца дегІадоагІаргхиларах, тхо тешаш махкий, вай мехкий халкъий хьашташа, беррагІа къарча машара гІулакхо малкхаре уж хургхиларах.

Ше лоархІаш

Н. ПОДГОРНЫЙ,
СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель.

А. КОСЫГИН,
СССР Министрий Совета Председатель.

г. Москва, Кремль,
1972 шера 24 январь.

МЕХКО БОАХА КЪАХЬЕГАМА ГІА

1971 ШЕРА СССР ХАЛКЪА БОАХАМ ДЕГІАБОАЛАБАРА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ПЛАН КХОАЧАШЪЯРА ИТОГАШ

СССР Министрий Советерча Централизи статистически управлене итогаш яй 1971 шера СССР халкъа боахам дегІабоалабара Пачхаьалкхен план кхоачашъяра.

Советски Союза къахьегамхоша, йоах СССР ЦСУ хоама тІа, КПСС XXIV съезда решенеш кхочаш а ей, кІеззагІча пятилетка хьалхарча шера план толаме кхоачашъяра шерра социалистически ях а йоаржаь, 1971 шера чеоа къахьегама толамаш даьхад. Шера плана керттера заданеш кхоачашъяьй, хІаьта дуккъача хьокхамашта план хьалал кхоачашъяьй.

Потреблении накопленеи гІулакхашта пайда ийца къаман доход 6 процент гаргга дукхагІа хинай. Цун ала дахьъех дегь ахьа совгІа цо къахьегама оасарле лаккхъера чотах тІахкхийттац. Чакхъьлай 1971 шера халкъа боахара хьал тоадара кийчъаь хилда мероприятеш.

ДІадахача шера халкъа боахам мишта дегІахаб хьахьокх укх керттерче хьокхамаща: потребленеи накопленеи гІулакхашта пайда ийца къаман доход 1970 шерашa кийсйича 106 процент хилар; промышленноста продукци — процент; халкъа боахамера иштт ийсдеча мальхех) — 108,0 107,8 процент, цу дакъе «А» группа — 107,7 процента «Б» группа 107,9 процента; юрта боахама продукци — 100 процент; керттера фондаш болх бе йолалийтар — 105 процент; капитални вложенеш — 107 процент; транспорта дерригача тайпай грузооборот — 106,5 процент; болх беш бола болхлойи гІуллакхера нахи — 102,8 процент; къахьегаме оасарле: промышленносте — 106,3 процент, колхозашкеи совхозашкеи 102 процент, гІишлошьеча — 105 процент, [illegible] транспорте — 104,5 процент;

халкъа боахамера пайда (аІафонд — 105 процент; обществени потреблене фондаш — 107,4 процент; болхлойи гІуллакхерча нахи юкъера ахчан алапа — 103,3 процент; колхозой къахьегамах тела мах — 108 процент, бахача наьха хІара сага сих йоархІаш хьатІайоагІа реальни доходаш — 104,5 процент; розничи товарооборот — 107 процент; бахача наха битовой гІулакхий лар — 112 процент; цуІе цІенош эксплуатаце дІадалар — 102 процент; арахьарча торгове оборот — 105 процент.

Продукцена реализаци ярей дукхагІйоаш лоархІамагІара лелаш хьаяр йоахаш шера [illegible] тІеккхоачашъяьй. [illegible] лоархІадара продукци 6,9 процент дукхагІа хьае, хІаьта болхлоца хьалхье 7,8 процент хьалр.

Хаиал хьалча кхоачашъяьй кІор, газ яккхара, электроэнерги, пластически массаш, синтетически кІуаши, автотракторни, автомашинаш, прибораш, автоматизаци средстваш вычислительни техникаи, цемент, кехат, кула, цІенача шурий продукци хьаяра, культурно - бытовойи цІагІарча боахамеи гІулакхашта лаьрхІа товараш промышленна продукци дукха ихьдола тайпаши хьадаре боарама шера план хьалал хьалха кхоачашъяьй.

1971 шера план толаме кхоачашъяра социалистически декхараш тІеоцача предприятешца хьа а эь кІаллал совгІа реализаци йой й миллион гаргача сома мехаи продукцена.

Промышленноста хьаяцт - къахьегача йоакхой продукци 1970 шерарца кийсйича дукхагІа хинай: электроэнергетика — 8 процент, йоагуча хІамаши промышленность — 6 процент. Іаьржаш сийрда бесаш долаш металлурги — 6 процент, химически мехкдаьттехимически промышленность — 11 процент, машиностроени металлообработка — 11 процент, хьун хьу чакхйоаха, целлюлозно - кехата промышленность — 6 процент, гІишлой материалий промышленность — 8 процент, кІига промышленность — 7 процент, кхачан промышленность — 5 процент, культурно - бытовойи цІагІарча боахамеи гІулакхашта лаьрхІа товараш хьадар — 11 процент.

Шера мало тІеккхоачашъяьй [illegible] ерригача обществени союзно - республикански промышлени министерствашa а ерригача союзни республикаша а.

Продукце лоархІамагІара тайпаш хьадар мохк бІарчча хьайидача укх дайначa белгалдоал: 1971 шера хьаяьй 800 миллиард киловатт - сахьат электроэнерги, 372 миллион тонн мехкдаьтта йаккхаь, 212 миллиард кубически метр газ яьккхай, 641 миллион тонн кІор баьккхай; хьадаьй 89,3 миллион тонн чон, 121 миллион тонна болат, 95,8 миллион тонн прокат, 1999 миллион метр (13,4 миллион тонн) болата турбаш, 203 миллион тонн аьшка руда, 61,4 миллион тонн минеральни удобренеш (условни единицаш лоархІаш), 12775 эзар тонн серни кислота, 1862 эзар тонн пластически массаш синтетически кІуаши, 675 эзар тонн химически хьовсий, 36,2 миллион автопокрышкаш.

(Чакхдоалар 2-ча оагІо тІа).

МЕХКО БОАХА КЪАХЬЕГАМА ГІА

(Дерзор.
Долалур 1-ча агІо тІа).

1971 шера арахийцаи: турбинаш — берригa а лаьрдІача 10,8 миллион киловатт; [illegible] турбинашта уттар генераторш 13,4 миллион киловатт, переменни тока электродвигателаш 36,6 миллион киловатт, метал тоха станкаш — 205 эзар (1066 миллион сома маьха), кузнечно - прессови машинаш — 42,3 эзар (373 миллион сома маьха), [illegible] — 1162,7 эзар, тракторш — 472 эзар, [illegible] — [illegible] а 3300 миллион сома маьха, [illegible] — 102 эзар.

Арахийцаи 6807 миллион квадратни метр кІадаш, 675 миллион квадратни метр етташ, 700 миллион квадратни метр лелах даь кІадаш, 1190 миллион квадратни метр даьреш, 17 миллиард сома маьха тийга аь хІамаш, 679 миллион пар телата кога гІирс.

134 миллион тонн дулх даьккхад, хьаьнй маршиа хьайсишре 2,4 миллион тонн хІамаш, 2,2 миллиард сома маьха продукци, 1022 эзар тонн бежана даьтта, 20 миллион тонн шура лоархІаш кІирача шурий продукци, 485 эзар тонн йоьхна кхачаши мІоаллаш, 9 миллион тонн шекар - песок, 22 миллион тонн гаьарий даьтта, 2,9 миллион тонн кондитерски товараш хьадаьд. Арахийцаи 42,1 миллион сахьат, 652 миллион китале ихьагІаш, 8,6 миллион радиоприемники радиолаш, 5,8 миллион телевизор, 4,6 миллион холодильник, 4,1 миллион барагьаш дутта машинаш, 872 эзар мотоцикли мотороллера, 4,5 миллион велосипеди мотовелосипеди, 3,1 миллиард сома маьха мебель.

СССР ЦСУ доама тІа йоаз, цул хьалхарча шерашца нийсдича дукхагІа хьаьнй, масала, электроэнерги — 59 миллиард киловатт-сахьат, мехкдаьтта — 23 миллион тонн, газ — 14 миллиард кубически метр, кІор — 17 миллион тонн, чон—3,3 миллион тонн, болат — 4,6 миллион тонн, ІаьржагІа металлий прокат — 3,3 миллион тонн, болата турбаш — 82 миллион метр, минеральни удобренеш—6 миллион тонн, приборш, автоматизаце средстваш, вычислительни техника—517 миллион сома маьха. ДукхагІа хьаду сийрда беса долех иштта кхера ца нийслуш металлеш, мехкдаьтта химе, мехкдаьтта чаккхоаха продуктош, продукце дуккха кхыдола тайпаш.

Халкъа леладу товараш 1970 шерашца нийсдича дукхагІа хьадаьд: месс тайпара кІадаш — 300 миллион квадратни метр, тийта хІамаш — 1 миллиард сома маьха хІана яц ьына, чуьйхьа дувхадуш тІехакахьа дувладуш лавзта барзкъаш — 38 миллион барзкъа, белхан даьтта — 50 эзар тонн, гаьарий даьтта — 183 эзар тонн, консерваш — 587 миллион банка, иигале ихьагІаш — 66 миллион хІама, радиоприемникаши радиолаш — 279 эзар, холодильникаш — 407 эзар, мебель — 257 миллион сома маьха.

Тоалдешах предприятий балха технико - экономически хьохламаш.

ПланагІа лаьхІадар къахьегама оапале промышленносте 5,9 процент лекхьа, хІаьта бокъонца лаьрхІача из лакхъеннай 6,3 процент. Пайда бара план кхочашъяьй. Продукци хьакра дІайбоаккхм лоибари пайдаш совзуьлари балхаи долаш промышленносте чухьере [illegible] алсамдаьхнай.

ДукхагІа хинай лоархІамегІарча пайдамеча оалиний хьагувахьа запасаш.

Промышленность бІарчча хьанйнача шера план кхочашъяьале а цкъайолча предприятеша производственни планаш кхочашъяьйш.

ДІадахача шера конструкци а оттаяь кийчъяьй 4 эзар соьгІа керлача машений, оборудоване, аппаратий, приборий керда образецаш. Кара а лерзахь дукха арехеца долалаьд хІалзарча технически дІадехарашца ма яххара йоача хаделий 3 эзар гаргга керда тайпаш; производствора дІаьаккхий эзар соьгІа цІи йола къаьна продукцеш.

Шера промышлени предприятешка 9 эзар гаргга механизированни поточни линеш 1,5 эзар соьгІа автоматически линеш оттаяьй, комплексни механизаце тІох автоматизаце тІаи хьаьккхай 4 эзар гаргга участок, цехаш, производстваш.

Халкъа боахама [illegible] шера 3 миллиард соьгІа сом кхоадайташ йола 3,6 миллион гаргга изобретени рационализаторски предложения.

СССР ЦСУ доама тІа дІаяз йоах, 1971 шера доьшна юрта боахама еррига продукци 87 миллиард гаргга сома маьха хиннай, хІаьта из хул дІадахача хье шерах хІара шера юкъерча боарамаш 8 процент дукхагІа е [illegible] 1970 [illegible] нийсъе а. Цунах, [illegible] продукци 3 процент хІана хиннай, [illegible] дукхагІа хиннай, хІаьта [illegible] шера йоаха продукци [illegible] йолча районашка хоачаш [illegible] 1970 шерачка нийсъеча [illegible] хІоттийнай.

ДІадахача шера чулахь [illegible] 181 миллион тонн [illegible]. Дута 1,4 миллион тонн е 1970 шерачул 14 процент дукхагІа [illegible] хье шера юкъера лоархІа[illegible] 41 процент дукхагІа [illegible].

7 [illegible] гулбаь, доккхий [illegible] мехкарча боамби [illegible].

Еррига гулдаь шекара [illegible] 72,1 миллион тонн дилар, гаьарий — 5,7 миллион тонн, коартолаш — 92,3 миллион тонн, бахьадараш — 20 миллион тонн.

ДІахо дегІайоаяь хьайний боахам.

Доахана юо тІара овлазаршна мара халкъа боахама план тІехкхоачашъяьй. ТІаккхаьттад колхозашкеи совхозашкеи ийлача доахана юкъера довал. Иштта тІехкхоачашъяьй фуаш [illegible] план а. Кхоачашъяьяц [illegible] тІех шура мара план.

Дерригча балхашка хьоа боахам дегІайоаяьйтара [illegible] пачхьалкхени колхозийн капитальни вложенеш 21 миллиард сом соьгІа а 1970 шерашца нийсъеча 10 процент дукхагІа а хиннай.

ДІахо чІоагІъяьй юрта боахама материальни - технически база. Техника лоархІамегІара тайпа минеральни удобренеш текард шера план кхоачашъяьй.

ЦСУ доама тІа йоах, транспорта деррига тайпай грузооборот 4,1 триллион тонна - километра дІа а ихаьча, 1970 шерашца нийсъеча 6,5 процент дукхагІа хиннай.

ДІадахача шера халкъа боахаме болх бе йолалийтай берригa а лаьрхІача 82 миллиард гаргга сома маьха керттера фондаш, е 1970 шерачул 5 процент дукхагІа.

1971 шера оттаяь пачхьалкхени капитальни вложеней план кхоачашъяьй.

1971 шера болх бе йолалийтай 400 гаргга керда йоккха пачхьалкхен промышленни предприятеш а, хІаьта иштта болх беш йолча предприятешкара ІалахьматІа дукха керда цехаш а производстваш а.

Дикка доккхагІа хиннад ийгача, хьачаи, дулха - шурий промышленноста иашеш. Хаьна хьалха кхоачашъяьй иигале хІамаш хьаю мощносташ болх бе йолалийтара шерра план.

Юрта боахама пачхьалкхени колхозийн средствий чотах эксплуатаце дІаеннай 4 миллион доахана, 5 миллион соьгІа хьакийна, 6 миллион соьгІа жена, 31 миллион ноа тІарча оалхазараша моттиг йола хьайбаш чудолхаду помещенеш.

1971 шера хьалъе йолаяь промышленни лардаш тІа хьаккхий дулх, бежен дулх доахе, шура йоаха йоккхий пачхьалкхен колхозни, колхозий юкъера хьайбаш леладу комплексаш. Болх бе йолалийтай Московски областера «Воронцово» яхача йоккхача комплекса хьалхара догІа.

Валкашта юкъедоаладаьд 400 эзар гектар соьгІа керда хий денна лаьтташ, докъадаьд сом тІаьдеи ушал йолаш 800 эзар гектар соьгІа лаьтташ, хий тІадоаладаьд 6,8 миллион гектар йола дарІенашта, хІаьта иштта тоадаьд хий лехкача 300 эзар гектар долча лаьттай мелиоративни хьал.

ДІахо а планирований экономически стимулирований кердача системе тІа йоахаш хьайоалаьй гІишлой - монтажни организацеш. Кердача системе тІа болх беш хиннай 230 гІишлой - монтажни трест, цІенош ду комбинат, дерригача подрядни балхех 12 процент соьгІа кхоачашдаь хьайола организацеш.

Халкъа боахам бІарчча хьанйнача подрядни балхий план 102 процент кхоачашъяьй, балхий объем 9 процент йоккхагІа хиннай.

Шера юкъере лаьрхІача халкъа боахаме балха бола болхлойн гІуллакхерна лаьн 92,7 миллион стаг, 1970 шерашца нийсъеча 2,5 миллион саг дукхагІа хилар.

Соцаш цул хьалхарча шерашка а санна, массанена а хьаьба болх лелийтаб мехка; цкъадолча доакъошкеи районашкеи болхлой шаьтоьаш хиннаб.

ЦСУ доама тІа йоалдоахах, нийслагІча пятилетке болхлойн гІуллакхерна ялаем алапаш лекхдара а болхлой, гІуллакхер пах, колхозхой пенсешца ІалашбеІа тоадара а тІаьраьаь КПСС XXVI съезда Директиваша оттаьь мероприятеш 1971 шера чакхъьаьа йолаьь хилар.

Эггара кІезгагІа дола алапи бетте 70 сом оттадаьд [illegible] транспортех метрополитенийн болхлойшех гІуллакхерча пахаш, цу хьаьан хана болхлой юкъера пах [illegible] дукха [illegible] болхан [illegible] стаби [illegible] лехкхьаьй.

[illegible] гІуллакхерна хелан. Колхозхойн, [illegible] толача [illegible] сов соьгІа, иштта [illegible] хиларах, хІоьбир [illegible] ла бозам а. Колхозхойн а [illegible] болхлойн, гІуллакхерна [illegible] [illegible] оттамаш [illegible] уедаьд.

1971 шера чакхъьаьше шерра [illegible] пенсеши лакхдаьд 19 миллион стага.

Болхлойн гІуллакхерна лаьлеи бетта юкъера алапи шера лакхагІа 2,8 процент лекхале лаьрхІедар, хІаьта бокъонца лаьрхІача болхлойн гІуллакхерна пахен алапи бетта юкъера эдай дола алапи 3,3 процент тІа а ихийтта, 126 сом хиннад. Общественни потребление фондашкара тела [illegible] а тІехьа алапи 120 сом хиннад, 1970 шера хиннача 164 сома меттел. Колхозхой къоаьйтамех тела дах 3 процент дукхагІа хиннаб.

Общественни потребление фондашкара бахача [illegible] льготаши 63,6 миллион сом, е хьалхагІа дІадахача шерарчул 7,4 процент дукхагІа хилар. Цу фондий чотах Іалашдаьд мах боацаш дешийтала, медицински доагІъостал хала, пенсеш, пособеш, социальни Іалашоне социальни страхованех кхыдола тайпаш тела, отпускех мах тела стипендеш тела, мах боацаш льготни условешех санаторешкеи салоІача цІеношкеи аха путевкаш тела, берий бешашкеи яслешкеи лелаелга а социально - культурни гІуллакхий кхыйола формаш лелаелга а.

Бахача наьха хІара сага сих лоархІаш тІайоагІа реальни доходаш шера 4,5 процент дукхагІа хиннай. Пачхьалкхени кооперативни торговле розничи товарооборот 164 миллиард сомага дІа а кхаьча, вІаши нийсдича наьхех 7 процент дукхагІа хиннай. Розничи товарооборота шера план кхоачашъяьй.

Товарооборот дикка лекхъенна йоллашехьа а, бахача наха дукхагІа дІадехаш хинна кхьадола товараш, белттала тІьтча, чкъаьра, сельд, бахьадараш, ниний, барахьий, кога гІирса, пхьегІий цаьдола тайпаш кхоачамбола лелийтадах.

Мехка экономике толаме догІахаро, розничи товарооборот лакхъьаларо, бахача наха гІуллакхаш дукхагІа даро Іалашдаьд алчак лелар чІоагІа хулга.

Пачхьалкхен, колхозий, бахача наьха средствий чотах, хьалхагІе а лаьрхІача даннеегІа, эксплуатаце дІаеннай 108 миллион квадратни метр соьгІа, е 1970 шера дІаеннарел цхьа миллион квадратни метр дукхагІа керда дика кийчъяь 2 миллиони 300 эзара гаргга квартирех кІерано шо-шоай чуІе цІеношка. ДІадахача шера чуІеча моттигий хьалаш тоадаьд 3 миллион дезалий, е 11,4 миллион болча советски гражданий. Мехка городашкеи юрташкеи эксплуатаце дІаеннай 1,6 миллион дешаркочо моттиг йола керда общеобразовательни школаш, 470 эзар моттиг йола дешадаьла йоацача берий учреждениш, Іалашмата дукха больницаши поликлиникаши, культурно-бытовой гІуллакхашта лаьрдІа кхыйола объекташ. Цунна цхьана чуІе цІеношкеи культурно-бытовой гІирсаши хьалдара планаш кхоачашъяьш дуккхача союзни республикаша, министерстваша, ведомствоша.

Бытовой гІуллакхий объем 1970 шерашца нийсдича 12 процент лекхьаннай, хІаьта юрташка —17 процент, цхьабаьгаьа, шера план кІезиг-дукха кхоачаш ца ен йосай. Быта служба предприятеш дукхагІа хиннаьа а, уж хІана а тоьаш йоц, къахьтта а юрташка, нудузьа цар хІана укх сахьета кхоачашдац бахача наха тІа-тІа дукхагІа дІадехараш. Цу хьаьан хана бытовой гІуллакхаш дара керда предприятеш болх бе йолалийтара план дуккхача союзни республикашна, городашна, райошашка кхоачашъяьй.

ДІахо городашки юрташи тоаяра балхаш даьд. Цхьан шера ган чуйллай 3 миллион соьгІа квартира.

ДІахо догІанхаь халкъа образовани, Іилма, культура, тоалаьнад бахача наха деш дола медицински новкъостал.

Советски Союзе беха берригa вах 1972 шера 1 январе кхачьалье лаьрхІача 246,3 миллион саг хилар.

(ТАСС).

СОВЕТСКИ ЭНЕРГЕТИКА ПИОНЕР

Партена, Даьлена гІуллакх дера боккха хьокхам ба 26 январе ваь 100 шу дизача Іилмахочун - революционера Глеб Максимилианович Кржижановски дукхача шерашкара вахар.

Цу дийнахь Г. М. Кржижановский эггара хьалхара председатель хиннача СССР Госплане йоккхача зале торжественни заседани хилар. Из йир СССР Іилмай Академе, СССР Госплане, Іилман техникан хьакъехьарча Пачхьалкхен комитето, СССР

Г. М. КРЖИЖАНОВСКИЙ ВАЬ 100 ШУ ДИЗАРА ХЕТАЬ ТОРЖЕСТВЕННИ ЗАСЕДАНИ

энергетикаи электрификацеи Министерство, Революце центральни музей.

Президиуме ва КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК секретарь А. П. Кириленко, СССР Министрий Совета Председатела заместителаш Н. К. Байбаков, В. А. Кириллин, И. Т. Новиков, СССР Іилмай Академе вице - президент М. Д. Миллионщиков, кхыбола цІи хеза Іилмахойи общественни деятелаши, парте ветеранаш.

Заседани хьаеллаш СССР Министрий Совета председатела заместитела, СССР Госплана председатела Н. К. Байбакова аьлар:

— Берригa цхьа из, хьаькъал, аьнеш дІаеннай Г. М. Кржижановско керда вахар хьадара гІуллакха, социалистически экономика хьаяра. Къаьстта доккха да В. И. Ленина хьгьарчел доацаш хьалде а лелаеш ГОЭЛРО план оттаеш, из кхоачашъеш, халкъа боахама планировани яра ленински принципаш чакхйоалаш цо даь гІуллакхаш.

Іилмахочун - революционера вахараха балхаи доклад йир СССР Министрий Совета Председатела заместитела, Іилман техникан хьакъехьарча Пачхьалкхен комитета председатела академика В. А. Кириллина.

(ТАСС).

Шоай балха юкъехьо

ГАЗОПРОВОДАШ СТОЙКАШ ТОА[illegible] ПРЕСС

Вай республик[illegible] балха [illegible] монтаж[illegible] управлени[illegible] рационализаторш [illegible] технически [illegible] производствана [illegible] кара [illegible]. Газопроводай стойк[illegible] 90 [illegible] йола кондиционни йоала турбаш тоаеча чІоагІа [illegible] пресс, хІана цьича, [illegible] а боаккхаш къахьегама оасаро лакхъьай яа. Из пресс балха юкъейоалаяро пачхьалкхенна шера 3 эзар сом кхоаду.

МАТЕРИАЛАШ ДІА-ЮХА КХУХЬА ВОРДИНГАШ

Ремонтни балхаш деча хана эІалагга а йоккха а материалаш дІаюха кхахьа ееш хул. ТІакха из дувнна зехе [illegible] ха [illegible]. НохчІи-ГІалгІай [illegible] рационализатораш кугаша [illegible] тІа [illegible] ворд[illegible] метр [illegible] сахьни дола [illegible] Цкъа цхьа 300 килограмм [illegible].

[illegible]

[illegible] чІоагІача юкъепчен тІоавашта роторни хьисаве бурув тохара ер КДЗ-140/80 яха оста. Цу оста дикал фуд дьича, ургахьккхь тоаяь кери хьалйоахе дорна рычаг йола ю. Цу тайпара осташ балха юкъедоаладаро бурильни головкаш найла [illegible] тоадаьд. Из оста хьалдаьри балха юкъедоаладаьра «СевКавНИПИнефти» болхлой ба. Вай республики мехкдаьттахоша йиш ца Іеш мехка дуккхача моттигашка (Куруме, Калмыке, Ставрополе) пайда ийбу цу остах.

И. МАЙТАК,
НохчІ - ГІалгІай Іилма-технически информацеи пропаганди [illegible] инженер.

Грозненски вагонни депо болхлоша чІоагІа лоархІаш сийлахь ва слесарь Клойков Иван Васильевич. Депо болхлошта юкъе хьалхарчарца коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цІи [illegible] еннад цунна. Шера [illegible] нормаш 115—120 процент кхоачашъяь цо.

СУРТА ТІА: болх беш ва слесарь И. Клойков.

[illegible] сурт.

КЕРДА КОРПУСАШ

«Трансмаш» заводе 2,5 эзар квадратни метр йола керда производственни корпус хьалъьь ьынай. Трактораша тІехьатуша прицепаш арахеца йолаергъа цу корпуса кертта.

Керда производственни корпус хьалъьь ьынна болх бе дІаеннай.

М. ЗАХАРОВ.

С. М. КИРОВА ДАЬХЕНЕРА КЕРДА МУЗЕЙ

Уржуме хьайІаллей С. М. Кирова музей. Сергей Миронович ваьча Кострикови1ар цІенца лаьрхІа хьалъьна, тІа тхов бола йолча кийчео вІасагІхоттайолийташ йолча эпаха чу дийа революце трибуна вахарая гІуллакхехи дувцаш йола документаш, фотографеш, искусства произведенеш. Экспозиче хьалхера иштта Кирова цІи лелаеча области къахьегамхошта карагІдаьнараш а.

(ТАСС КОРР).

Уржум.
(Кировски область).

БОККХА ТОЛАМ

Толамца дІадоладаьд керда шу Ведана района хьайбаш лелдераша. ПланагІа нІслагІча пятилетке шоллагІча шера хьаяхарча ялх бетта, планал соьгІа дохка лелар а долаш, 118 тонн дулх дохка дезаш бар района хьайбаш лелдераш. ХІаьта цар хІаьаэ лехкар 128 тонн дулх да.

Из толам боакхкача къаьстта дика къахьийгар Карл Маркса цІерагІча колхоза къахьегамхоша. Ах шера планагІа доагІачул соьгІа ятт тонн дулх дехкад цар пачхьалкхенга хІанзалехьа. Ах шера планагІа 23 тонн, задаьагІа 27 тонн дохка дезача 30 тонн дулх декхад пачхьалкхенга Орджоникидзе цІерагІча колхоза хьайбаш лаладераша а. Белгалдаха дезаш да Кирова цІерагІча колхоза къахьегамхой хьоккхамаш а. 1972 шера хІаьналехьа планал соьгІа 3 тонн ехкай цар.

У. ЭЛЬКАЖИЕВ,
Ведана района юртбоахама управлене керттера зоотехник.

БОЛХЛОЙ ДЕШАШ БА

Лакха квалификаци йола, шера кругозори кІоарга технически знанеш йолаш бола болхлой хьалхкхебара проблема хІана эггара лоархІамегІа я.

КПСС Программа тІа аьнна: «Іилман техникан чІоагІа дегІаухаш хиларца дуьйладенна, производстве болх берий говзал цар общеобразовательни кийчо хьакъерча хьаьна таргергйолаш, хадда хьалъарга ергайоахаш тоае йоагІа профессионально - технически образовани производственни дешарен системе».

ХІанзара производстве белгайоах балха оасаре лакха йола керда механизаце механизированни хьархьцаш юкъейоаллярага. Царга болх байташ хила беза технически грамотни болхлой. Цудукьа кердача болхлошта заводе заь даьш дешар а хьех, цар квалификаци лакха а я.

Заводерча курсашца «Грознефтехимзаводы» объединене деше курсовой комбинатех производственно - технически дешар Іемадоахта деккар а дает тІадоладаьа.

ХІара шера уттаю кадраш кийчъяра план, хьахараошта цхьа тавзарга доаечул смета, керттерча инженераца йийца, заводе директора чІоагІйоь.

Болхлошта дешар хьехаро методика а педагогика а иштта чІоагІа кувшенний. НагахьА сона из хьаьна бокьлочо шиа квалификацейн разряда дукхача шорашка болх бах опыт хилар, кхы дІахо из а деллаш, лакхъенна хиннавал, хІана болхало декхарийла ва заводе керттерча инженере чІоагІъяьча программе боархаш дешара йийя яре чакхьашка.

Заводе керда балха хьайийна берригa къона болхлой технически кийчо ера дешаршта волча инженера учете ва. Теоретически занятеш а уттаьбу цу специальностагІа хилаьа ергйолча знанеш йолаш бола инженерно-технически болхлой.

ХІана, технически прогресса замахаь, болхлошта профессионально - технически дешар хьехара керттера лекхар семах латт хьина, из латт Іалашена технически, хьаьла латтача производственни опыта эггара тІехьагІа нарагІдаьнарий [illegible] уй цхьабарех, Іомаьча теоретически знанех практически [illegible] пайда эца Іемабарех, цу ларда тІа къахьегама оасарое дІахо лакхъьара, продукци яккхарга бода мах лохбара, из дикагІа ерехоара эка хьоалаш хиннадара. Заводерча дикагІйола наха, новаторашна, производстве хьаьла латтараша шоай дикагІйола къахьегаме методаш Іомаяьй къонача а кадровй а болхлошка волча 160 стага. Дукхачча шерашца шоаш Іомаьь балха опыт къонача болхлошта хаддаьза дІатедел къьаьнарча кадровй болхлоша. Масала, заводе лаборантка А. П. Ерошова цхьан хенна массехк анализ е Іомаяьа 50 лаборант.

Анализаш цу тайпара яра торелу балха хаках 3 сахьат кхоаи а хул тІа е анализашта цу ура куцех лаборантага нийсла эешта а.

Технологически установка [illegible] сагІйолча оператора П. В. Кривошапова установка технологеш Іомаьбий технологически установкашка [illegible] турбацкара йоаса Іенарна - фаца богІабара режим лелае. Турбаш вІаснара из моцца тІа-тІа дукхагІа ира а кхухьам ха болх беш вола 4 саг къахьегамых участка.

Товарно - бедала цехера болхлой Іомабеьй мехкдаьтта продукташ нийсш дІеувва а цу хане уж кІезигагІа йойта а. Цу школашца чугІалдаш хиннай йоккхагІйола оператор Г. Н. Кузнецова.

Заводе производственно - технически курсашка а Іемабу болхлой. Цу курсашца шиъ технически знанеш лакхадо болхлоче, шиъ участкера технологически процесс Іомаяь. Мехкдаьтта ихидахара дахьера кеода хІамаш даьа. Цу тайпара курсаш йистеяла ааьнчачул тІехьагІа лаьлу шуд квалификацейн разряд. Цу тайпара курсаш йистеяла 3330 саго. Цар дийнад дешара-курсови комбинатех занесаш.

Керда техника, керда оборудовани, керда технологически схема юкъейоалаярца юзаеши боа къьест - къаьста производственни процессаш карерадаре лаьрдІа яха курсаш хиннай заводе. Цу курсех болхлой пайде беш, хІана эьача дера ваІах, хилла, цхьа участка технологи ма яра Іомаю болхлочо. цул тІехьагІа техничестки дикагІа кхеташ эксплуатаци е йаш я ремонт йа установка [illegible] да чакхъяьнна болх бе йоалаталйтагеи. ХІара иштта технически говза установкашна гІуллакх дан, хаьча, установка балха оасаре а лакху.

Цу тайпара, 1971 шера керда дешара технически минимум тайпара кийъяьа болхлоша 809 саг.

Къахьегамхой экономически образовани товраха бола КПСС ЦК сошак кхоачаш а беш, производственно - технически дешара нийсса заводе болхлой экономически знанеш а дакхъю. Керда болх лой Іомабара оттадьна программаш тІа санна, иштта цар говзал дІахо дакхъе дахьрхІараша а кердадоахаш да экономикта дешар.

Цу тайпара дешар дийна вовла болдо кхетаде лелалу производства план иштта оттаю, хозрасчет, къахьегама оасаре лакхъяра дикача оагІоралаьра [illegible] ен йола факторий, производство вІашагІІехьъмехкара гІуллакха капиталистически системаи гарга социалистически система сваланаш ядараш фий. Къахьегама оасаре дикагІа йоалаш болх ба лелалу, ремонта установка сецо латтий йоаха хаш лохъяьо, эйн доалаш йола продукци ераш, коммунистически къахьегама ударника цІи яккха гІерт.

Нагахьа сенна дешара тІара тайпа лоархІамгІа хьесавча, шера бІарггу, дешара хІара тайпа из хьежаш хинначча участкера технико - экономически данеш тоеш хилар.

Цехе производственно - технически дешара хьалхаре ва цул дур начальника заместитель ва.

Теоретически дешара дихагІбола преподавателаш ба новкъостий: М. А. Живолупов — консоли цеха начальника заместитель, А. Ф. Кубик — цеха воккхагІвола механик, А. В. Кобыляев — РСУ начальника заместитель, Г. И. Гужий — участка начальник, Н. П. Евдокимов — участка начальника заместитель, кхыбераш.

Производственни дешара дихагІбола инструктораш ба новкъостий: В. А. Шамарин — № 4 йолча цеха оператор, С. С. Степанов — машинист, Г. К. Тарасик — КИП цеха воккхагІвола приборист, Н. П. Щербакова — центральни заводской лаборатора лаборантка, кхыбераш.

К. ЗАХАРОВА,
Ленина цІерагІча Грозненски [illegible] технически дешара [illegible] бола инженер.

МЕХКДАЬТТА ДУКХАГІА ДОАККХ

Пятилетка хьалхара шу дика чакх а даьккха лакхача къахьегама толамашца дІадоладаьд ер шу «Горскнефть» НГДУ мехкдаьттахоша. ДІадахача шера [illegible] «Іаьржа дошува» дукхагІа даьккха Эльдерово яхача моттигера тІерча [illegible] даьккхар. 1970—71 шерашка тІа мах кхийтта мехкдаьтта цу моттигера даьккха да.

Тха мехкдаьттен газ йоахача управлене мехкдаьтта доалла моттигаш тохкаш хьинаре къахьийгад Грозненски бурувтохара балхий управлени бурувцаттераша а. ДІадахача шера бурув теха а даьккха эксплуатаце хІанза лераІеш хиннар 6 скважина яр. Царах эксплуатаце дІаеннераш 4 мара яцар, хІаьта мехкдаьтта хІеж тохараш 3 мара хиннавар. Из гІуллакх чІоагІа Іатхьар мехкдаьтта даккхара план кхоачашъеча. Керлача скважинашкара даккха лаьрхІачох 46 процент мара мехкдаьтта даккханзар.

Мехкдаьтта даккхара [illegible] план кхоачашъяра дукха мероприятеш чакхъьякхар тха управлене ча скважинашка. Дуккхьан цу цхьан шера чакхъьякхар 46 геолого - технически мероприятеш.

Цар чотах даьккхар 180,3 эзар соьгІа тонн мехкдаьтта. Дукха балдаш яр №№ 45, 62, 51 йолча скважинашкара доаккхаш хинна мехкдаьтта хьадоледалийтара а. Цига 3 нефтекислотни обработка йир. Из бахьан долаш скважинаша кхуш дола мехкдаьтта хинна дукхагІа дар. [illegible] цу скважинашкара 33436 тонн мехкдаьтта даьккхар.

Цул соьгІа №№ 45, 46 йолча скважинашкара фонтанни арматураш хийца а дийца дерна метте кердараш оттайир. Цу торо хийтар № 45 йолча скважине массехк кислотни обработка а. Из бахьан долаш дикка дукхагІа хилар цигера хьадоакха мехкдаьтта. Цу скважинера мехкдаьтта доаккхара задани 104,5 процент кхоачашъйир.

Иштта къахьегар бахьан долаш мехкдаьтта даккхара пятилетка хьалхара шера план 100,5 процентаца газ яккхара задани 102 процентаца кхоачашъйир. 1970 шера хинначул 2,8 процент дукхагІа даьккхар мехкдаьтта, хІаьта газ 8,5 процент дукхагІа. Мехкдаьттен газ яккхара план тІехкхоачашъярах, планал соьгІа продукци реализаци ярах, хьадоаккхаш мехкдаьттенеи газагеи дІабоада мах лохбарах пачхьалкхенна кхайях соьгІа 391 эзар сом пайда бир. Къахьегама оасаре лакхъяра задани тІехкхоачаш а ер 1970 шера хинначул 6 процент лакхйир из оаха.

Болх ца беш латта скважинаш юхаметтаоттаяра а дукха балхаш дир 1971 шера. 271 ремонт йир [illegible] латтачо хІаьта спуско - подъемни операцеш чакхъьяхара шера задани 105 процент кхоачашъйир. ХІара скважинашта юкъера лаьрхІача ремонт ца ец 66 дийнахь болх байтар. Капитальни ремонт йир 13 скважинана. Цу мероприятеша торе хилийтар хьадоаккха мехкдаьтта 58 эзар гаргга тонн дукхагІа хилийта.

Пятилетка хьалхарча шера хьадоаккха мехкдаьттен газ дукхагІа хилийтара, къахьегам дикагІа вІашагІехьбаккхаре болх беча кердараш хилийтара тІаьхьаь 29 организационни - технически мероприятеш чакхъьякхар, цул соьгІа хьадоаккхаш дола «Іаьржа дошува» дукхагІа хилийтара мехкдаьтта тІоахкаша чудахийтар 800 эзар кубически метр хий. Из бахьан долаш 11 эзар гаргга тонн мехкдаьтта дукхагІа даьккхар.

Скважинашта капитальни ремонт еча цеха коллективо тІерча хІаларча малащкарча гІоалашара мехкдаьтта такхара тІадердаь дукха белхаш дир. Цу тайпара балхаш чакхдаьккхар № 130 йолча скважина. Цигара мехкдаьтта хІеж тохар. Из бахьан долаш планал соьгІа 279 эзар тонн [illegible] 600, хІаьта кхойир 1450 эзар киловатт - сахьат электроэнергига.

Социалистически лихе хьалхера моттиг [illegible] цхьоалагІча моллагІчеи районни инженерно - технологически службай коллективаша. Царна дІадахача шера массехказа дьожайир хьалхарча моллагІеи моттигаши ахча премеши. Социалистически декхараш кхоачашдеча хьинаре къахьийгар мехкдаьтта доалача операторяша П. Зарченков, Х. Басханова, Р. Гаматудинова У. Уматгиреева, [illegible] А. [illegible], [illegible] [illegible], бурувцаттаро [illegible] Бочиков, кхы дукхагІара а.

Е. ИВАКИНА,
«Горскнефть» НГДУ кадровн отдела начальник.

1971 шу Германе Федеративни Республике белгалдаьдар болхлой классо социал йоацача кредитно-финансови кризис бахьан долаш тІаьххьа хьалонаш къахьегамхошта катьехкача капиталистически монополей Іалашам дІазентаи дукхьала аьла йоккхийчо выступленеш.

СУРТА ТІА: Гамбурге забастовка еш бараш. Шоай къахьегамах телача маьха раьза боацача 30 эзар гаргга маьлхбузенгергски болхлоша-химикаша дехьа даьдар забастовкаш.

«Унзере цайт» — ТАСС сурт.

ГОВЗАЛ ЛАКХЪЮ

Хlара шера техникица, зоотехникацеца дукхагlа lалайгlо Нальсарера хьайбаш фермаш. Промышленни ларда тlа уж яргlола ю тохьна яц. Цу вгlалонашна хьежна хушшаела цига болх беш вона саг а. Из хушшалургна экономически, технически дешара боагlача тайнара теркам тlабахийтача. Хlанз массел из эшаш ха хиннаяц хьайбаш леладеранта. Бахарс ив хьалхашка уьтталеш дехкар да из.

Тlехьарча хана тха фермашка дукхагlа хул шовй специальностех институташ, техникумаш яьккха нах. Уж санна бола нах дукхагlа бараш кулгалдеш ба. Хlальта керттера бода доаркаш, спотникаш, вхьбола ферма болхлой дукхагlбараш общеобразовательни дешар а экономически знакеш а кlезига йолаш ба. Цудухьа ферман специалисташ, кулгалхой лелхарийла ба цу болхлошта хилалиа ергйолла знанеш яла.

Хlальта дукха бац ферман заведующашта, кхьча специалисташта юкъе из гlулакх вlаштlехьдоаккхаш, шоаш институташка, техникумашка lомадар моттигерча хьоьсташка, пальа кхетаншта хьежна эрга а доаккаш болхлошта дlахила хьожаш бараш. Лакхехьара указанеш яхарга, е шоаех дикка бехкбаккхарга хьежаш санна бегlаш хул.

Укх шера а кхлар шитта. Дlадахача шера ноябрь бетта дlадоладла дезаш хиниа зоотехнически дешар (цуа программана юкъе дикка моттиг дlалоац экономика) дlа а ца доладеш бальгlар совхозашка бллача бетта. Производственни управлени цlонхашта юкъе яла бийзар цу гlуллакха. Сенга хьожаш бальгlаб, фу эшаш бальгlаб хоаш дац. Нхьабараш бевтохалаш ела а бийзар.

Дукхагlчар болх дlаболабальб, хан-ханнальа хул занятеш. Дика дlаштlехьдальккхаш да гlулакх «Экажевский» совхоза lальий-Юртарча ферме. Укхаза уж занятеш еш ва совхоза керттера зоотехник Дзауров Мухарбий. Программана юкъе доагlа эттара кухкагlа хьайбаш лелаерашта еша дlалаш: шамаралка шура юсаргйоалаш доахаш детта хар, фермера дlаарадьаккха заготпункте дlалахочалца шурий дикал лораяр, хьайбаш ккабар, доалхьарга, шурийта дlабола мах лархlа хар, и. кх. д. хьехаш.

Массанел хьалха а дика а дlадоладир зоотехнически дешар «Назрановский» совхоза Нальсар-Кертерча ферме, цига хьехаш ва совхоза керттера зоотехник Албогачиев Саварбик. Цlадахача шера а нитта дика болх беш хилар укхаза из школа. Наха цига lомадар производстве кхаъладьеар. Районе эттара дикагlа лоархlаш я из ферма массалолча гlулакха. Дика чакхдальккхар цо дlалаха шу а. Пламагlа кхиъа еза шура яр 3286 центнер, дьиккар 3350 центнер хилар. Хlальта хьалхех пачхахьалкхенна дlалла еза дииннар — 2914 центнер, дlаеннар — 8012 центнер. Хlара 100 lетта тlехьа 92 lаса кхеду укхаза. Ферма заведующи Долохоев lасоита, зоотехник Муталиев lалихан организаторски, кхетама болх беш хул шоай коллективе. Зоотехник дикагlа дlахоргдола хьалаш вlаштlехьдоахараш а уж ба.

Хьайбаш лелаерашка дешийтара эррига района хьохлаш бала безам цо совхоз - техникум: укхаза массех зоотехнически, экономически lилла хоаш, практика йоаш пак lкьанакьа а бац. Бакъда, массанахьчул вогlа лол шига из гlулакх.

Сенга хьожаш, мала оврагlевларга лог доахаш вагlа хац «Назрановский» совхоза Нхьилекъонгий-Юртарча ферма заведующи Илиев Махьмад а. Цхьаккха дешар, кхьбола организаторски, кхетама болх бац укхаза.

Цу тайпарча кулгалхошка, специалистийна лира къовсам ца лоттабича баргбоацига гучадьинна тхона: дlалабах, дунарах, «указанеш» телараx а хlана хуаш дац царна. Тхо из де а хьожаргда. Цlана аьлча, тешийна айбо бера укх пятилеткагlа тха тlехьбуса хьайбай боахам.

А. ЦОРОЕВ,
Нальсарарча райисполкома производственни управлене кертора зоотехник.

«Сердало» — Ачалкхерча заводе

ЛАЬГI МА БАЛИЙТА ДАРБАН ХЬАСТ!

Укхаза доаккхача «Ачалкхкхача хиво беррнгача мокш дlайсазийтай Малгlабинарс Ачалкза кха юрт.

Цу тlа из мара неза болх къабо а доккхал де а промышленни предприяти а яц цу юрта. Лоацца аьлча, масса сагlора беча хила езаш, а сий де дезаш я из. Хlальта, кхетаргахьа вай республике лоархlамегlерча предприятешта юкъе шерьа, низ болийта безаш предприяти а я из. Хlана аьлча, цкъа-дале наха болх бе моттиг хургъяр, шоагlа-дале, мел дукха арахецарах складашка дукха латтарех а яц цун продукци. Ца каддаш заказаш ух Сочера, Средни Азе республикашкара, Свердловскара, Ставрополера. Хlальта вай республикем тяне, столови из доацаш йисача доккха оарц ма довикхий наха. Завода болхлоша кхар бакъдале, вай мокна мел долча дарбан хиите юкъе йиьлагlа моттиг цунга а.

Из чот йолцаш дукха де укхаза. Из соцам а бь кхай геологически комисси.

Иштта торонаш, дика тlехьале йолаш я из завод. Бакъда, хlалле ергйоалаш яц не укх шийтаккхйтта шера. Цхьадолча хlамашта геттара эша а енный. Хин дикан хоавалея лоскьенный. Къоьстта дукха реламацош укхар потребителашкара бархlагlача пятилетка тlехьерча шера. Из къане лезар деийоаргlача тайнара хий кийчду технологически процесс вlаштlехьъяккха тарвец укхаза. Дукха до цу гlуллаза баьнаш.

Сена дика хийтар укхазар-дургалкой, специалисташ дог [illegible] [illegible] завода. [illegible] Цхьабакъда хlаьа дукхагlа тердам тlабохийта безар технически прогресс, творчество, эстетика, [illegible] дукха [illegible] Уж [illegible] [illegible] укхаза а [illegible] шу, [illegible] лахкара социалистически [illegible] Тlеккха шу [illegible] ва дош [illegible] торонаш йоалу, иштта [illegible] дахача шера а. 1960 [illegible] «Ачалкх» арахецарга [illegible] гlа, аьна доаш [illegible] болхлоша. Бакъда, [illegible] мара кхоачашъенвар. [illegible] беча лейда 173 эзар [illegible] бетта баьр—134 эзар [illegible] бацар. Цу юха [illegible] дукха хlама тоадаленвар. Из [illegible] дале а цхьадола хlамаш [illegible] гlадьинад завода [illegible] Цхьабакъда тоаам укх [illegible] денце тlа тха безам [illegible] кулгалкой, специалистий [illegible] бригадашта теркам тlабахийтар тешнашта зетар, дагардар оал.

Церна шоашта [illegible]

предприятешна ю дош дола [illegible] дуаца лов. Къоьстте белгала гуш де техникаца, автоматизацеца производство айяра болх укхаза мела лелийга. Тоъаргдар уж эшийза шушаш чуйола йоккхий аза хьакаш хьал а нйеш машенаш тlа йоакаш боахка кханнех бlаргабайча а. Ерригача складашка, [illegible] гlолла цу кхалнаха дlа-хьа кхуь, loдоак, хьалтlадоак «Ачадкх» яха хий. Дукха мах гlерт цох, дукхахьоцар довикх цо ше ноара арадаиалехье. Из бала церна кхачара баккха аьнна яйта кхо эзар гаргга сом доакхха дlа-хьа лела бииха дика подъемни кран мукхьоаш латт. Цу тlа болх бе сег ца loмабарах дега мел дезаче дlа-хьа хийкха йохаш loоттайнча денз кхы сег [illegible] цунна укх шин шера.

Мел аттача [illegible] болх, мел ойргьар къахьегамо арсарла! Иштта пайда ца луш техьелар дукха мах боанха заводальнна. Болх ца беш латт парте горнаш оарцагlа а хьакха кане мехкдаьттакошкара [illegible] чура хий хьалъуза начальа, [illegible] бола компрессор, кхьйола оборудовани. Нагахьа санна шийга мел йоана 11364 сом мах а бенна нийцача оборудовани бизза пайда эцаре завода производствени хьокхамаш шозза лакхагlа хургдар аьлча гlалат дергвац.

Хайра йоанхо яц завода болхлой. Церна сагlа, хlама дае, къоьстагь помещении яц укхаза. [illegible] санна 100 совгlа сег болх беш [illegible] Атта дий [illegible] Из [illegible] кхьи [illegible] дукха рузкъа, низ [illegible] укхаза. Пар, хий шортта да. [illegible] моттиг цlена, [illegible] дикагlа [illegible] Укхаза [illegible] цу гlулакха. [illegible] компрессорна, [illegible] [illegible]

[illegible] гуш. [illegible] НОТ-е [illegible] [illegible] [illegible] бухгалтера ноа. [illegible]

Партийни, профсоюзни болхлой [illegible] дукха хlама дац, ю, мастер [illegible] партийни организацера секретара ноа. [illegible] ю [illegible] [illegible] я. Вай мара коммунистех, царех цаl кхаччаьа болх беш ва. Цу санначa йоккхача политически партийни нее хlанзтe [illegible] гlа lехь производствана. Цунга хьожаш хьаж лел идеологически болх а. Кхьмоттел нагахьа премех лу ахча а эррига [illegible] цхьатарра дlа а дийкъа [illegible] дlану. Кхьча тайнара эргадьахка, совгlат нйца, а нах вlашагlтоха оага сий а деш тоаш премеш.

Кlазнга бац завода дукхачо перешка къахьегаш хьабовгlа къахьа болхлой. Кхьчарна юкъе дукха хоалац, белгалбаха, гойтара агитацеца айдац вар сий, опыт дlайовзийтац.

Цхьабакъда, завода новкъостал де дова автоматизеции а оборудованена а ремонт еча. Масала, йолаш йолча ялх машенах оатталаш ца хилар бахьан долаш ахаш ека латт. Ремонт е моттиг ца хиларах болх ца беш латт дукха оборудовани а.

Мехкдаттахоеца бартабане бала завода кулгалкой. Цар новкъостал энергдолаш дукха моттигаш я укхаза. Малгlабине дукха я цу заводa шефкин новкъостал де могаргдолаш низ бола предприятеш.

Масала, шоашта юха гlолле тlех йоала 40—50 метр мара гаьна йоаца газ хьачуйилла ца могаш заводa болалой лела массехи шу да. Республике дукхача инстанцей кабинеташка пlелг бийттаб цу завода директора ноа. Леймоева, шаьачуйилла гlа довлаш. Газ а «Горгаз» а Малгlабине йоллаше а кхзел хьоьзам хlана хуийт мехкдаьттахошта шоай вай мара йоацеча, цlагlа, столовешка шоашта эша дарбан хий доакхача предприятене! Промышленносте юрта боахама шефство лелаош де хlана. Хlальта промышленносте а я цу тайнара новкъостал эша предприятеш. Уж бицъалийта йиш яц КПСС Малгlабина горкома промышленни отделе теркам тlабохийтаргба аьнна вет цу доша.

Ачалкхера завод айкха бувзам белаш я машенныкъа Грозненски отделенеца. Бакъда, цун кулгалхоше мел эша вагонаш телац завода. Из бахьан долаш Пхьилекъонгий-Юртарча перевалочни базе дукха хий lоа.

Хlера доина цхьацца пульман езаше а цхьаьа массехк ди доакх вlалла из хьа ца йоагlаш. Дlадахача шера сентябре 15 ди дьаьккхар заводе хий дlадаккьийта вагонаш йоацаш, октябре—9 ди дьаьккхар. Хlанз а нийсалу цу тайнара моттигаш.

«Ачалкх» за дlа мел йода наха дукхагlа эшаргдола хий да. lалоайе еннача цу беркате моттиге хьурмат де деза. Хlана шера 6—7 миллион шуша юз завода хаьла. Дlальта цу минеральни хина хьаьт из шифре шера 120 миллионага кхачийта низ болаш ба. Иштта тlехьале йолча цу предприяте болх тоабара цlензашта оарцагlьале еза республика кхачен промышленносте министерство а. Ца хандеш тоашаш доцш, цаl дlаоадгдаш оагlаш хьайбар лол гlа реальни кохнадеш.

Иштта а: [illegible]

М. ЗАНГИЕВ.

Мехкдаьттана тlайода лар

Шхьан хана лаццача [illegible] фаушах мехйнса дlалаш [illegible] хьахьоакхад, Белоруссе [illegible] практически еррига а дукхха мехкдаьтта доалла район хилар.

Хlанзалца республике къулбамалхбоалехьа довонски тlоланашкара мара корадьдац мехкдаьтта. Хlана гучадьиннад, уж тlоланаш малхбузехьарча доазонашка дlакхоачаш а дlахо Польший територе тlа доллаш а хилар. Белоруссе гучадьккхадда мехкдаьтта дlайссайн хlара шера аьаа нилйнга тони совгlа доагор тал.

Довонски тlоалашкара нерадьача букъа тlехк йоацача хьайбаъта духтlабоала гlерташ болча lилмахоша хьалхагlа lилмана ца доазаш хиния 85 тайпа дукхаш [illegible] эттадьад.

В. НОСОВ,
ТАСС корр.

ЧlОАГГIА ХОАТТАШ Я СОВЕТСКИ СТАНОКАШ

Доазол дехьарча фирмашка чlоагlа хоатташ я советски станокаш кузнечно - прессови оборудовании. Масала, 1971 шера цу тайпара машенаш 15 эзар яхьийтай. Керттерча даькъе нйераш социалистически мехкаш да — доазол дехьа кхухьийтача металлах оатталаш еча оборудовани пхадаькъах диъ дакъа церна кхоач.

Советски журналисташта лаьрхlа аьча пресс - конференци уж даннеш йоалайир «Станкоимпорт» яхача Ерригсоюзни объедиенe председателе И. М. Маслова. Цо хоам бир, объединени къастта шоай тайпара а ева-йоккха а станокаш дукхагlа лоаттае яьнна хиларах. Масала, соихх Польшага ехкой шн метр диаметр йола оатталаш ю ева-йоккха станокаш арахецача Краматорски заводо аьча йоккхача токарни станокий парти.

Дегlаух малхбузеевропейски мехкашцара, белгала аьча Францера бувзамаш. «Алкатель» яхача фирмаца соглашени хьй фирме аьча программни управлени системашца советски станокаш кийчъяра хьакъехьа. Токарни автоматий йоккха парти нйецй «Рено» яхача фирма.

Пятилетка чакхйоалаш доазол дехьарча мехкашка шозза дукхагlа кхухьийтаргъя станокаш кузнечно - прессови оборудовании.

(ТАСС).

ДАГЕСТАНСКИ АССР. Дагестана лоамашта юхе Шамхал-Булак яхача бер чура республике эттара дукхагlа сийна доагор доалла моттиг лехай геологаша. Деннек бийсаннех миллион кубометрга кхаччалла газ йоалккхаргья укхаза. Кердача моттигера газ кхара сихача темпастlа юллаш латт Шамхал — Булак — Махачкала магистральни турбопровод. Балхаш кхоачащду «Севкавгазпромстрой» производствени объедиенце № 1 йолча гlишлошъеча управлене.

СУРТА ТlА: Шамхал—Булак—Махачкала газопровод малаьа.

Р. ДИКА сурт.

ТАСС сурт.

Главучтехпрома «Физэлектроприбор» яхача москвоски завода хьаьй «ЛКФ п-70» дlа-хоа кхухьача лингафонни кабинет, керда модель. Из модель хьалхагlа дикмачунца шийсйнча толаш я: кабинет кйгагlеи транзисторни доакъоех вlашагlтьаллан я. Цул совгlа, керда кабинет шозза дорегlа я.

«ЛКФ п-70» хьалхара парти 1970 шера арахецаргъя.

СУРТА ТlА: «ЛКФ п-70» кульга хьалхашка латт заводской лаборатора инженер Г. В. Луговой.

В. КУНОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

«АГИТАТОРА БЛОКНОТА» АРГlАНАРА НОМЕР

«Агитатора блокнота» аргlанара номер [illegible]

К[illegible] Нохч - Гlалгlай обкома агитаци пропаганда отдела [illegible] «Агитатора блокнот».

«[illegible]» яхача редакционни статьяна дlайолалу цун хьалхара оагlонаш. Цу статьи тlа дуна республикана къахьегамхоша 1972 шу хlаддайбуш дальа хьалхара толамаш, кердача пятилетке йоккхий котталоаш яхараш СССР 50 шу дизара дахама доагlара махкъадахараш А. Шерипова цlерагlа ГИПЗ а «Гойтинский» совхоза а болхлоша, специалисташа, гlулакхарча нах дlайолаьа социалистически ях шерра йоарж яра де дизараш.

«Агитатора пятилеткаа лома» яхача рубрика кlал а «Нохч-Гlалгlай АССР мйслагlча пятилетке» яха статья.

«Агитатора блокнота» хьалхарча номер тlа пенатеха я «Къахьегама овсарле лакхьара КПСС XXIV съезде дlалахар» яха статья. Шолагlча номер тlа де цун йистедоалар.

«Агитаци опыт» яхача рубрика кlал я КПСС Нохч - Гlалгlай обкома инструктора В. Тамбовцева статья. Республике хиннача гойтара агитаци конкурса хьалхара итогаш юкъ ю. Цу рубрика кlал я КПСС Старопромысловски райкома секретара [illegible] Мухтарова «Политически болх средствий арсенал шерлуш латт» яха статья. Цу тlа автора дуаш политинформаторашта агитаторашта новкъостал дара укх тlехьарча шерашка шоай районе lомадьча опытах лаьа.

Технически lилмий кандидата Н. Баширова «Электроэнерге кхомбе» яхача статьи тlа дуаш электроэнерге кхомбе де дезача гlулакхех.

Цул совгlа, номер тlа я «Керда книжкаш» яхача рубрикана материалаш.

Хьувкъам лакхбара

Мехка хал[illegible] [illegible] дlахо дегlабоалабараh советски халкъа вахара хьал тоадарен перспективаш белгалъяьча КПСС XXIV съезда исторически решенеш кхьнар айдаьча тха района пртбоахама къахьегамхоша толамца чакхдаьккхар мйслагlча пятилетка хьалхара шу. Кхаш лелаераш хlара гектара тlара юкъера лахьхlача 22,3 центнер чу а эцаш дукха хlама ца эшаш 38 [illegible]

[illegible] района [illegible] хlара [illegible]

Района боахамашта юкъе эттара дикагlа ялат хьувкъадьараш «Красный пахарь», Къахьегама [illegible] орден долача «Путь к коммунизму» колхозий кхаш лелаераш ба. Хlальта районе эттара дукхагlа ялат чудера «Путь к коммунизму» колхоза кхаш лелаераша, хlара гектара тlара юкъера лахьхlача 26,9 центнер. 1970 шера чуденачул 2,9 центнер дукхагlа да из. Цу тайпара 1970 шерацца нийсдича дlадахача шера дикка лакхбир ялата хьувкъам кхьча боахамашка а. Из толам бахьнхар, боахамашка дlадахача шера лаьтта лелаера культура лакхъяра, кхашка тайп-тайпара удобренеш яхара, хий диллара, кхашка ду дерриrа балхаш агротехнически дикагlа йолча ханашна чакхдахара дукхагlа йоаххо еш хиннадa. Масала, дlадахача шера чуэргдола ялат дийнача 15438 гектар долча лаьтта районa къахьегамхоша 45936 тони органически 6396 тони минеральни удобрени еннар.

Района дерригача боахамашка лаьттан хlара участка агротехнически картограмма яр еттаь. Цу картош тlа хьожача гуш да моагlа участе малагlа удобрени мел йилла еза. Цхьабакъда цхьайолча агрономашa пайда эцаш цу картех. Хlальта кхай тlа йилла еза удобрени малагlа я, из мел, маца, иштта йилла еза хоаш хилча мара бlаргъ хургъяц пртбоахама культурай хьувкъам лакхбара удобренеш болхонца пайда эцa. Уж фактораш бахьахьа бела ца яхача, цхьайолча хана эсе худ удобренеш яхара. Иштта Менжинскисе цlерагlа колхозе Р 90 К 30 N 90 вариантах удобрени а юллаш яьча опыте 11,5 центнер лакхбир хlара гектара тlара чуэца гурахь дийнача ялата хьувкъам. Хlальта «Чарлевский» колхозе Р 90 N 40 вариантах удобрени а юллаш яьча опыте 7,2 центнер лакхбир хьувкъам.

lилмий практикаш хьахьех эттара дукхагlа, хlара гектара тlара чуэца хьувкъам 8—10 центнер лакхбу лаьтта йилза норма удобрени йиллача. [illegible] лакхбергба нагахьа санна N 60 P 60 вариантах керттерча вахана кlал удобренеш а еха, lай е бlаьстан юкъа хlара гектара тlа тхьа [illegible] килограмм а кхачийтаи азотни удобренеца подкормка йой. Хlальта гурахь мочча культурашта еча подкормках лаьца дийнача, нагахьа санна гурахь минеральни удобрени йиллача хуле, lай, бlаьстан юкъе аьча подкормка 1—2 центнер мара тlаххетийтаргбац хlара гектара тlара чуэца хьувкъам. Ха дова ялат дlаделехьа йиллача гранулированни суперфосфата а 1,5 процент лакхбергба хlара гектара тlара чуэца хьувкъам. Цудухьа ялата лаккха хьувкъам кхебе безам бале, ялат дlаделехьа а дlадийначул тlехьагlа а кхайна дальккхача картага хьежна, кхха еза минеральни удобренеш.

Хlальта фу даьа укх мйслагlча пятилетка шоллагlча шера тха района боахамашка ялата лакха хьувкъам кхебара? Керттерча боахама кlал кхо эзар гектара тlа мара йиллац минеральни [illegible] [illegible] Хlальта 1200 гектара тlа фуца ихьи гранулированни суперфосфат йиллар.

Цхьабакъда, дlадахача шера шоаш даллийта тlалат хlана дlадоаккхаш ба кхаш лелаераш. Гурахь дийнача ялата тlатеlа минеральни удобренеца подкормка еш ба кхаш лелаераш. Хlанзало 2500 гектара тlарча гурахь йийнача культурашта подкормка яь бальнаб Ленина цlерагlча колхоза къахьегамхой. Тхьа пхьи бlаь гектара тlа бальб ю болх «Коммунизм» колхозе. Самолетаца минеральни удобренеца подкормка е болабеннаб «Чарлевский», «Путь к коммунизму» колхозашка. Агротехнически картограммашка хьежна болаш хинча тоъаш болаш минеральни удобрени я цу боахамашка lалаштъя. Цхьабакъда, «Красный пахарь» колхозе тоъаш яц из. Хlальта Менжинскисе цlерагlча колхозе вlалла а яц.

Дlадахача шера а минеральни удобренех пайда эцара болх во [illegible] Менжинскисе цlерагlча колхозе. Цудухьа дlадахача шера цу колхозе района боахамашта юкъе эттара лохагlа хьувкъам чубарех хилар а оаш дац. Хlара гектара юкъера лахьхlача 1,9 центнер а кхоачийташ 592 тони мара минеральни удобрени йиллаьнар [illegible] кхачна. Хlальта укх шера чуэцаргбеча хьувкъам кlал йиллар кхы а кlезигагlа я. Хlара гектара 0,4 центнер а кхоачийташ цар гурахь йийнача культурашта кlал йиллар 143 тони минеральни удобрени мара яц. Шоашта хьалхашка парген правительствоа оттадаь лакхараш [illegible] кхоачашде дага ба хоаш дац.

Дукха хlана дисадац бlаьстан балхаш дlадолалу ха хьатlаккхача. Цудухьа кхаш лелаерашa, специалисташа ха йоа а на еш беррига ше тlабаккхийта беза пртбоахама культурай хьувкъам лакхбара lоттьаш дола кхоачашбоацараш лоацацча хана дlадахара.

Бlаьсти ше культурашта лаьтта кийчдеш, иштта дискованеш, культивацеш еш [illegible] фосфорни удобренеш [illegible] [illegible] тlабаккхийта [illegible] дlадуэрйлолча участкашта. Дуга оалаш хургдача, кlоарга кхачийтa еза цу участкашка минеральни удобрени. Цу тайпара удобренеш а кхха подкормка йича къоьстта лакха хьувкъам лу дуга. Практикан опыташ хьахьех пртбоахама культурай хьувкъам лакхбара, лаьтта хьоанал лакхьара чакхйоахача агротехнически мероприятей комплекса юкъе удобренеша керттера моттиг дlалоацалга.

Ю. НАВАРГИНА,
Шолковской района пртбоахама управлене агроном-агротехник.

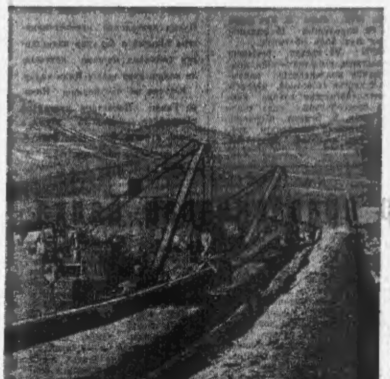

БОЛХ ДИКАГIА БУ

«Чечингельстрой» треста аьшка бетона конструкцей заводо республика колхозашка, совхозашка хьалъеш йола гlишлош lалашъю.

Шоай бехка дикъалена а хьовзам хулийтаргбоацаш бац аьшка бетона конструкцей завода болхлой. КПСС XXIV съезда, ноябрьски (1971 ш.) Пленуми СССР Лакхехьарча Совета кхоалагlча сесси материалаш зlайовзийтачул тlехьагlа дикагlа къахьега баьнаб уж.

— Мйслагlча пятилетка шоллагlча шера толамий ларх совхахьа а еллай оаха. — йоах партийни организаце секретара О. И. Рудневас. Цун дешашта тешалду завода болхлоша шин декада задани кхоачашъяро.

Дика къахьегаш чакхъяьлар завода коллектив сохи. Товарни продукци арахецара шера план 113,3 процента кийчача продукцена реализаци яра шера задани 110,1 процента кхоачашъяьй, лакхъяьй къахьегама овсарле.

Заводе керттера лоархlаш я аьшкабетона цех. Цо арахец юкъера хийра йола тховнаш къуола, карнизни плиташ, колоннаш, шаьра плиташ, латкаш-кормушкаш, сваяш, кхьяраш.

Цехе болх берех 35 процента гаргга бараш коммунистически къахьегама ударникаш ба. Из сийлен цlи дикхара лоаттабу къовсам тlехь-тlехьагlа чlоагlдуш боагlа. С. Азиев, Д. Сагиян, Л. Рубенчик керте латтача формовщикий бригадаша шоайла социалистически ях лелаю. Цунга хьежжа да балха тlа доаха толамаш а. Хьалхара моттиг ноа. Сагиянна кулгалдеча бригадага я. Цул дукха тlехьа-м ноа шин бригада а йисац.

«Социалистически ях вlаштlехьйоаккхилга дlахо тоадарах» бола КПСС ЦК соцам арабальначул тlехьагlа тоадаьд ях шерагlа йоаржъелга. Ях лелаяра хьалаш шоай декхарени дика доазаш ба берригаш. Хан-ханнахьа баьча балха итогаш а еш йовзийт наха. Шоашта фу карагlдьинад а хойташ хьалхашка латтача декхарех дерттlа кхетабича нахьа уйлаш балха дикагlа тlаерз.

Завода балхах лаьца дуацаш ца хьоахабича балац рационализатораш. Сохх производствана 186 эзар сома пайда а хуш йлани тlайнца декхараш канал хьалха кхоачашдеча диза дакъа лаьцад цар. Цар кийча а ях хьачехлача 12 предложенех 7 балха юкъейихьай. Балха хьалаш тоа а деш 30,1 эзар сом кходайтцар. Лоацца аьлча, арахецаш йола продукци дерегlа хилийтарен технически прогресс чакхйоаккхилга сихдарен дакъе дика гlулакхаш карагlдаьннад рационализаторашта. Творчески уйла еш къахьегаш ва завода керттера механик Ф. А. Буденный. Ший болх дика бовзача, йоккха опытан пайда говзали йолча цо укх тlехьарча 4 шера 30,1 эзар сом экономически эффективность йолча 15 рацпредложени производствана юкъейихьай.

Пустотни установка дологеле шийла бала хала дар балхлошта, къахьегама овсарле лоха яр. Аьшка бетона цеха начальника Л. П. Ишшиева из установка цеха хьачулхьккхга мегадир. Цуна рагlа хилар завода специалисташ. Хlанз продукци дикагlен дукхагlен арахец. Цу установка къахьегама овсарле 50 процент гаргга лакхъелар.

Мугlарерча болхлошта юкъе дикагlбоала рационализатор ва электрик Дзауров Владимир. Соаха цо балха юкъейихьача 3 предложене 3,5 эзар сом кходайтад пачхьалкхена. Нагахьа санна хьалхагlа сварочни балхаш къахьт-къаьста латтадьаьд ноа. Ыроба оргальккха тоаьь дукха точкаш йоа сварочни машен хьаьчуя тlехьагlа сихагlен сетевни кхьсанен бу из болх. Иштта творчески къахьег рационализаторашa И. К. Лерсаянцев, М. И. Киселева, В. Ф. Нечаева.

Х. БАЛАЕВ.

В. КАТАЕВ ВАЬ 75 ШУ ДИЗАРГА

ПИСАТЕЛА СИЙЛЕН НИКЪ

ПИСАТЕЛА кабинет а городан аракъарча доккха долчу кхиен шоллагIча этажа тIа. Цо ялдеш дола стол латт цаI беналехьи кож улицаехьа дерзадаьча кора сехьгга. Боцх беча хана корагIа аракъежача Валентин Катаевна гу этача гаьний бахцара тIа, е лоь тIеIнаьале сакъема гаьнаш. IаьI кIотаргашта юкъе укхаза кура даьIнаш хул снегираш, кхечача комарий саннa цIе бос болу шоай нахкхатаж кIайча лоь тIа къега а дош.

Из боцх беш лоьмача хана гIерташ сакъерадеш шортта хуча Катаева цIанIа дийна мел дола хIама дукха деза. Укхвои хул къоарза киск, нетта хьуваш хул даьлна массаиена а лелеш дола кудель. ЦхьабакъдӀа сатийна, сибаре хул укхаза писатель, ладеш воаш сахьаташ. Цо хIара дениа массехк сахьита лаьаш массехк оагIув. ХIара керда боцх дIаболабеш, раьза хила оал цо: «Сона хан цунах фу хургда». Цу дешашк я лехарийн корадьрийн кхоалара дега гIоз, из да из дех, уйла ю, лаьрIар лоххду. хIалхагIа корадьчох кхоичамбиц, деррига юкъдоалале белам ба, хьичча тайпара хургдолаш, вахар кIоаргагIа доаза деза аьйла.

Катаева кабинет пенагIа йоаш йоккха йоаца «балха» тархи: цу тIа массаза а хуцаш да книжкаш, цу хувцалуча книжкашта хьахьоки художникa уйлаш мичахьа лестай. Укхаза корабоагIаргба шо заме хувцалуча ханарча Европа вахара тешаш: къа ца кетташ из дийцa Эмиль Золя, сатата а шешьаша а хинна Кафка, къьнара а къона а поэташ боагIа укхаза хIезига ха яккхаь хьоашалгIа Валентин Катаев волча ,хоьалуча хана стихашкара поэтаьениа лалареа из, цудухьа хIанз боккхача безамаца хьож из къоначa поэтанка.

Писатела бакха тарло тIа моттиг ца хулаьш латт къаь сега произведенеш: В. И. Ленина томаш, кхъатаеш, юкъедехка, йоаэш дах дукха ер цар тIа бараьгIаь моттигаш; Владимир Маяковски кхьнара сочиненеш, шекъар писатель дIадаргIкхеташ, хьомкъа долаш кхиначь, цар къонача хана арахьена произведенеш, юкъера а Карл Маркса «Капитала» кхо том-повехи револющи алахи йиза произведени.

Цу езача тархена юкхе цаI шоллагIчов тIехьа дIаотта долдолар Валентин Катаева нйс томах латгаьа сочиненей хоза кийчаь книжкий а. ЦаI шоллагIчов юке отташ, бIаьстин баьца бос бола книжкаш, Мацорра аьлча писатела вахара шераш дIаотт тарxe тIа. Уж да творчески, керда хар лохаш кхолийаш книжача вахара, «Октябрьски дуIаша сий дьакхача» советски нахь бIарачча нохкала вахара шераш.

Писатаць къона дийнача ханара дувцараш арадийлар газета тIа гражданский тIема шерашка (1918—1922 шш.). Язле дийзар лоаца, къайда, дешал ураоттадергдолаш, кIезигача дешаца боккха чулоацам хургболаш. Контрреволюцена, беха мехка боахам юхаметтаоттабара, моцал дIаикккара къаза хьовсам лаьттача ханара газеташ къаьстта шоай тайпара дар. Къахат тоъацар, цудухьа «дIадувца» газеташ оалар парех, уж дувцар актераша е эаторашa шоаш; «пенгазеташ» — уж арадоахар плакаташ санна листа цхьа оагIон тIа, пIеной кениш тIа, майдашка, вокзалашка хьаьаеттар уж. Поэтий стихаш прозаичий фельетонаш аьстовкаш санна дIайоаржайора, хьметтел моастагIий окопашка чу а кхувсар. Укхаза, газета оагIош тIа, хьаьнлар Валентин Катаева низ бола стиль, къаьгга а цхьа моллагIча тайпара доацаш из дукхе дезара я образии восприяти.

Писатела 20-ча шерашкара юмористически дувцараши фельетонаши — «Растратчики» яха роман, «Миллион терзаний», «Дорога цветов» яха комедеш, хIаьта шитта дерригача дуне театрашка оттаяь е хIанз оттаеш а йола «Квадратура круга» — уж ерригa произведенеш революце хувцьекккe дIаиькхача общества юке мел дисар бегдоаькхаш, къа ца хеттаж цуния тохаш я. Цу хьакъехьа къопа Катаев цу шерашка шийна керттера влияни еш хиннача Владимир Маяковскена улув дIаттер.

ДIайолалуш яр керда хаваш. Мехка экономика ерригa а чIоагIд эргайоаккхаш яр: массанахьа хьахулар керда заводаш, фабрикаш, мел бола электростанцеш. В. Катаев центральни газетий корреспондент вар цу хана, из хул керда гIишлош хьалъеча, цо зув нах хьахулаш хилар, оттаж лаьтта наха юкъера керда гIулакхаш. Цу ханах яздаь да Валентин Катаева «Время, вперед!» (1932 ш.) яха роман. Цо юаш хьалъеш латта йоккха завод, хIама кхоллара романтика. Из романтика белгалйоакха геттара чIоагIа, тайп-тайпара хувцалуш дола вахар гойтача катаевски пейзажо. Книжка тIа бувцача турпалашта гIишлошъеча майдан тIа гу «доаль хIама хIуралеи кхесташ хьекхача михах юкъе. тIоа согаш санна сердал лелхача боадон чу. Троя санна дахчаз яьча гIалашка, пенашта юкъе — долле хIама пIетте, кIур беш, баьлдерзаш, юха а гIоттаж. Романтика, лиризм, юмор хадданза вIашагIкхеташ хилар писатела творчестве белгалдаьна да, цо цкий тайпара а хулийт цуи произведенеш.

Ткъа кттаьлIа шераш — из а яр хьатIадоагIача, хаддa холуш хиннача тIема дуIан хо. Катаева язъю юкъ лирически повесть — «Я, сын трудового народа», «Белеет парус одинокий». Хьалхарча повеста тIа дувц патриотически дехкара тешаме хиларах, шоллагIа чу тIа — революце кхоачадургбоцнача лазах. ШоллагIча повеста дIайолайир «Волны Черного моря» яхача романий цикл. Из цикл чакхъьюкхар цо тIом йисте баьпачул тIехьагIа. Цу цикла юха дIайолаьяраш да «Хутора в степи», «Зимний ветер», «Катакомбы» («За власть Советов») яха книжкаш. Сюжета дьакъехьа цаI шоллагIчоа тIехьа йолча цу произведенеша чулоацт шоалтаьа шу: 1905 шера самодержавено хьалхара тIаххайдача хана дехаэ германски фашизм йохаьча 1945 шерага кхаччалца йола ха.

Цар тIа дувца керттера дар да аьулбехьен города истори, писатель бер долча а къона волча а хана кьнача Одесса истори. Укхаза массаза а чIоагIа хьувенииний истора событеш, вIаши тоеса а ениа, къувсаш кинка роман эгара эрегIа йола событеш. Цудухьа дегIайоагIача эшаогIоицача, революце тема пхьана вIашагIдуш зазен [illegible] га доаккъош.

Валентин Катаева проза белгала башхало я истореа хьожаш йола уйла. Художника га а гу, хьа а хьокх шийн ха дегIаллария, хаддаьза дIахьалхвашка аларца. Цунах дувц тIема шераша цо яздаьча книжкаш тIа. Уж я повестай «Сын полка», «Жена», дувцараш «Флаг», «Виадук», «Отче наш», кхыдараш. Из баькъу тIом хиннайул тIехьагIа цо яздаьча книжкий «Волны Черного моря», яхача шиоло, къаьстта «Катакомбы» яздаь романа — фашистана дIалийцача моттиге одесски партизанаша лоаттабаьча къайлагIарча къовсамах йола произведени.

«Маленькая железная дверь в стене» яха повесть исторически процесс овлангара хувцалуш хилар хьалхе а холуш хиларах дувцаш я: Парижски коммуна йохаьча буржуазии дунеи тIа екаш я. Ленина низ бола оаз, дIакхайкадаьд адамий общество эргайоаккхаш хилар.

Художник хиларах тарра Валентин Катаев кIоаргга лиризм, диканар хилча доццa безамен юмор йолаш ва, цунца пхьана цук я вахар доввара кхетаме реализм а. Писатела массаза а дика гу вахар чура дIадала истоpe къоастадир, хIаьта вийтта дакх а дегIадо а дезар.

Сийлахь-йоккхача замал доккхийча къовсамий тешко волча, дерриг юкъе даькь ловцаш хиннача Валентин Катаева ший Iалашимате йоккха вахара опыт юкъейохийт ший произведенешта: романашта, повесташта, комедешта, дувцарашта, ирача фельетонашта, эмоциональни публицистически хьамаьлашта. Из дерриг а юкъедехья писатела болх беча шаьIарча тархe тIа латтача нйс томе.

Фуд из хIаьта? Из художника кункхача шерашкa дукха хьахьекхаш хьахиниа ликадар хинна а Iац. Из творчески лакхале я. Писателa яздеш долча истола тIа деда яздаь дукха хьахаташ — вIаьзза яздаь даьнна керда романа. Массаза а санна, писатела юха а юха а тоаду ше яздаьр, хIара оагIон тIа яз а деш. Из дика еташ ваьгIа шийн парггIатарча истола тIа — деха а лех, гуча а доах цо «лоааче, хIара дийнахьар», тайп-тайпара хоза оагIонаш йолчи, позах диаа долча вахар чура керд-керда хIинаш.

ХIаьта корагIа арахьежача долле хIама лоа тIадлала да, цаьнна Iочуохкаенний гаьнаш. ДIа, гаьна беша, шийла лоа хьегеш, снегирий хоза цIе новкхош бу...

Людмила СКОРИНО,
литературни критик.
(АПН).

КЕРДАЧА СЕЗОНА КИЙЧО Ю

Дукха ха ца яьккха ХХХIII чемпионат чакхъьяьна. Цхьабакъда, «Терек» команда футболисташа хьагIахулача сезона кийчо яиит ю, команде малагIа хувцамаш хинна е хургда ха лоаш ба футбол езараш.

ШоллагIча январе зашитеи дIаболаьяй «Терек» команда футболисташа. Кердача сезона кийчо яра делара - тренеровочни плаан кхаь этапа йийкъа я — общефизически кийчо яра, техникаи тактикан элементаш тоа а еш дIахо дегIайоалльяра, контрольни матчаш чакхъяхара.

Массеха ди да вай республика футбольни команда футболисташ Терсколе баха. Цига цар чакхъйоаккхаргья шин кIиранна хьаргIа сбор. Приэльбрусье шоаш йоаьхача юкъа физически кийчо чIоагIъяра лыжаш хетаргья спортсменаша, хоншех лоаваргба, кроссаш ударгба. Мааллара, шоай физически кийчо иеттаоттаьяра соавгIа, из кхьи дIахо а чIоагIъе торе хулийтаргья климатически хьалаш укхацIена долча цу тайпана зашитеи чакхъяхаро.

Цигара цIаьбаьхача буга дIелаьара техника элементаш дIахо а тIаьръера замятеш чакхйоахаргье футболисташе. ХIаьта вай республика нийболаьагIа боаге клубий командаца лоаваргба [illegible]

Февраль боцм команда футболисташа дерхI делара - тренировочни сборо база я. цул совгIа «То» классе чуйоагIача пемандаца Кавказа Iадрачеча бара йисте контрольни матчаш чакхъяь я. Цу вIашагIкхетарашка, хIаьта цигIа чакхйоакхаргборча массеха товарищески матча а торе хулийтаргья командацкьаьст - къаьста звеньяш лакхо вIашоий кхеташ лоаваргIйолаш гIуллакх вIашагIкхетаялаьа. команда керттера состав вIашагIтоха. Из вай хьагIахулача сезонагIа вай республика футбольни ший лоаьаде дезар.

Тахкка малагIа хувцамаш хургда команда составаца? Керттерча лаьмае дIадахача шера хинна футболистий состав юсаргьа укх шера я. Вакъда вIезиг-дукха хувцамаш хургда. «Терек» командаца лоаза бийлаб Чебоксары, Махачкала, Свердловск яхача городашкара полузащитникаш Рязанов, Мантеев, Ачкувин, Чебоксарера—нападающи Юдин, Чапкентера — защитник вола Ильясов, дIадахача шера Москва «Локомотив» команда дублирующе составаца лелза къона защитник Колодин. Вай командата лоаза илхьамна грозненски футбольни школа воспитанник центральни нападающи вола Толстов Евгений а.

Нийтта да, футбол езараш, «Терек» команда футболисташа кердача сезона кийчо яра кхоачашду гIулакхаш а, цу команда совтаьс хургдола хувцамаш а.

М. РАШИДОВ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Доазол дехьара

ПРАВИТЕЛЬСТВА ПОЛИТИКАНА КРИТИКА Ю

ВАШИНГТОН, 25 январь. (ТАСС). Президента Никсона кхоа оттаьча США федеральни правительства бюджета проекта чIоагIа критика ю конгрессе американски капайоаши тIеш. ЧIоагIа хаьраиьа лоархI тIема расходаш лаккъера пламаш, мехка дIецхаштара финансово-экономически проблемаш къоастаяра тIаерзаьа хьала йола предложенеш ца хилар.

Сенатора Э. Кеннеде белгаладаьккхар бюджета проекта конгресс цIенхаште ваьза йоцаш хилар, къаьстта мехка школаш, наха чубаха вIенойн дьаллара, уналлIено лорайра мелкъардеш доллараш эшача хана тIема гIуллакхашка дIадохийтар дукха миллиардаш доллараш лаккхара.

ТIема расходаш лакхъар кийсадоацаш да аьлар конгресса вIашагIкхийттача комиссе председатела сенатора У. Проксмайра. Сеьих хинача боарамал тIема расход чIоагIа лоьъяре тIехьийхар цо конгрессе.

Шоаш къамаьлаш деш дукхача конгрессменаша дийцар правительства бюджето США тIаьттача халача финансови хьале вIалхара йоалара къакъащи бе боцх ца хилар дIадахкхара гIуллакхаш белгала ца доахаш хилар. Викалий палата спикера К. Альберта критика йир президента цо уйлахIено лораяргa, нах тубаха дIеноц хьалларга, образованега дIайохийта расходаш кIезигъярах, мехка бе боцх боцна дукха нах кIезигагIа хургбола гIуллакхаш доахаш хиларах.

Викалий палата вIашагIкхийттача комиссе председатела М. Магона президент бокхар бюджета проекта тIа «эмдерол аьча хала дола мехка финансови хьал геттара дика дувцадъ хиларах.

«Вашингтон пост» яхача газета экономически обозревателе Х. Роуэне дегIалохийт 1971—1972 финансови шера хиннача бюджета тIа доходаш расходел 1,5 миллиард доллар лаккхагIа хургья яхаш президента дийца хилар. Фактически бюджет тIайяхьер 23 миллиард доллар дефицит а йолаш. 1972—1973 шера бюджета тIа дефицит 11,6 миллиард доллар хургья яхаш дувцар правительствос, хIаьта из фактически 38,8 миллиард доллар хургйолаш къоастаьй.

КЕРДА ПОЛИТИЧЕСКИ ПРОГРАММА

БОНН, 25 январь. (ТАСС). Керле маьар чIоагIбаран кхеваш лехбаран пешкъарле ева аьтто хьарча [illegible] балха бола демократийн антифашистийн эгара шерагIа бола белам, кхерамлех хьакъаькъара юкъара европейски совещани гулъяраш Москваи Варшавеи аьча договораьта ратификаци яйтарал хаддаьза лоаттабу къовсам. Иштта къамаьлаш дир нацкин йолча хана Iаьдал тIаькхувш хиннарий объединено ФРГ эгара йоккхагIйолча антифашистски организацех лоархIача организацео президиуме гулбеннарьа.

Президиумо лехта белгаладаьккхар суверенни пачхьалкхенцара — Германски Демократически Республикаца отношенеш дерriг вIашагIкхийттача [illegible] гIуллакхаш де деза хилар я.

Нацкин йолча хана Iаьдал тIаькхувш хиннача вIашагIкхийттача цьаьа президиума, членаша дахьаьдийпар тIема ветеранаши Сопротивлене болама къовсамхойи европейски юкъара Риме вIашагIкхийттача хьахиша результаташ.

ЛАКХА ТЕМПАШ

ВАРШАВА, 25 январь. (ТАСС). Ударни темпашца, дьалийр дIадахача шера польски металлургически промышленноста гIишлош. Царех дукхагIъенаш йолача хилла хьала боах бе йолааллийтар. Хаьал хьалха эксплуатаце дIаелаш йоккхача гIишлош — Гасту-верча болат доаладеча завода керттера цехаш, болат доаладеча завода, В. И. Ленина цIерагIча комбината, «Ловиски», «Варшава» яхача металлургически заводий, Кониерча алюминиеви комбината производственни мошноставш. Мехка металлургически промышленноста керда объекташ 13 миллион злотых гаргга мах болаш хинар. Цу дьаьа хаиалых гIишлош лакха темпаш хургья 1972 шера а. Укх шера боах бе йолалургья 15 миллион злотых мах бола объекташ.

ПОРП VI съезда решенеш кхоачашъеш, гIишлошъерийн монтажникий коллективаша хьалъйоккхаргья Новотной цIерагIча металлургически завода йоккхача прессовальни цеха хьалхара эргIа, Б. Берута цIерагIча металлургически комбината дисташ ю нех, кхыйола лоархIаме объекташ.

Индира Ганде заявлени

ДЕЛИ, 25 январь. (ТАСС). Пакистана оагIонгахьара йола шин мехка юкъе доттагIало оттадаре тIаераяь моллагIа доппиломатски могаерге Инди, цагахьа санна мехкара хьоатташ. хиоаде вIенча дог тIара гIулакх ца хуле аьлар салхаш премьер-министра Индира Ганде. Рай Бареле (Уттар Прадеш яха штат). хинначаь [illegible] цитата къамаьл деча хана Пакистана президента З. А. Бхуттос Пакистан Индица доттагIала гIуллакхаш хилар лоеш я аьнна ешча вьаьлаьаша жас душ Индира Ганде аьлар: «Инди массаза гIийртай, гIерта а гIерт [illegible] мехкашеа доттагIала гIуллакхаш леладе, цагахьа санна Бхутто боаьашак а цIенча догаца я Индоца дика гIуллакхаш лелалар дешаш вале, вай ма дьаьала лурь».

Лоалахера шин мехк — Инди Пакистани цIаьдаш гаргa яха я Индостански аргIайре тIа меттел, ерригача Азе а маьар оттабар дукхо доттагIала гIуллакхаш дегIадоаладе а «геттара дика да оттай», аьлар дIахо Индира Ганде. Цунца дувадаьаш премьер-министра цIаьаьа я бакъдир пакистански халкъаца маьара доттагIала долаш яхар дешаш Инди хилар.

Юххера ма чакхйоалаш Индира Ганде Пакистана кулгалхой тIаьхьийхар бакъдола хIама а хинна дIаетта Бенгладеш Республика къахьлер тIаьцара.

Технически [illegible] Саратовски [illegible] шийтта тайпара [illegible] хрц.

СУРТА ТIА: [illegible] сувенираша [illegible] Даврешева Татьяна, [illegible]

Ю. БАБАКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГ

«Грознефтехимзаводы» объединене предприятеш юкъе дьалха латташ я Грозненски химически комбината коллектив. Товарни продукци арахецара хинара хьалхарча шин декада задани 101 процент кхоачашъяьй цо. Планал совгIа арахийцай эзараш сома мах тайп-тайпара продукци. Белгалъяьнна дика къахьегаш я цига укх шера фенол, ацетон, синтетически дубитель арахецача Кольвей Виктора, Легенадзе Вахтанга кулгалдеча цехий коллективаш. Цар 30 ден задани 110—115 процент кхоачашъяьй. Иштта дика къахьегаш я Олифер Виктор. Дронкин Владимир керте латтача полиэтилени спирта арахецача цехий коллективаш а.

З. ДОШУХАНОВА.

БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Октябрьски буруа тохара балхий управлене хьакха латт бурудетта мастер Соломатин Дмитрий Иванович керте летта бригада. Керда техникеи дикагIйола технологии производствана юкъеккхьар баьхьа долаш январь бетта план хенал хьалха кхоачашъяьй цо. Ер бутт чакхбалалелча февраль бетта чотах чоалхенрча геологически хьалашка 50 метр бурув тохаргда цо.

Ер шу лоладелча деш цемент, электроэнерги, кхыйола материалаш кхоьяр бахьан долаш бригада пачхьалкхена 70 эзар сом пайда бяьб.

Къаьстта дика къахьег бурулеттараш шш. Истратов, Кругляков, Анушкин керте латтача бригада.

Г. ЛУКЬЯНОВ,
тха штате воаца корр.

АНГЛИ: Цхьаккха шахтер араваьннавац балха

Штрейкбрехераш корабаьбац. Британски горнякий профсоюзо кхайкаьча деррига къамаьлаьарча забастовкана юкъе 1926 шера дехз дукхьашха дакъа лоац Англе беррига шахтераша — къулбехьарна Кентски бассейнагара Шотландe къилбаседехьарча шахташка кхаччалца. Сайна латт мехкарча кIора бассейнай ерригa шахташ. Бахьан — болхлой алапи лакхдара — монополеша сихдаь тIадеттаж латта хIамай мехаш теркаддергдолаш лакхдара хьакъехьа болхлоша дIалехараш Эдвард Хита консервативни правительства тергалде ца тигар.

КIор хьалхагIа а кийнаб, хIанз а ба Великобритане доагIре кертерче ресурсех цаI. Из тIа-тIа дукхагIа дIабех. Британски гIайреш тIа кичадхинна доккхий хиш, цудухьа дукхе кIор боагабу тепловой электростанцеша. Вешта, дукхагIолча къаьлача цIенойшка хIанз а тIехьа аьха шоаш мера кхи йозача традиционни английски тонгIеша я кIезига кIор бехеп... ХIаьта а, укх массехк шера кризисо чIоагIа тоIаьь йолалаю британски кIора промышленность. КIор тIа-тIа кIезагагIа боах, цхьаннена тIехьа шоаллагIъяр йолаш дIакъувл шекташ, эзараш «горнякаш» «сийбалье» хул. 1970 шера 13 соагIа миллион тонн кIезагагIа беннаб кIор Англе шахташа цул хьалха даьача шерарчул. Доазол дехьара из тIаккаха болабелар мохк. Хьекхайнадир США-рек Австралерен 650 эзар тонн кIйа хилар. ЦхьайттаьхIа шу хьалхагIа 570 эзар шахтер вар Британе, хIаьта хIанз — 280 эзар.

Хинар фуд? Цхьаболча английски экономически обозревателаша довгора кхычу тайпаь оагIонгахьара чIоагIа конкуренци хиларе тIатарзу долла хIама. Цхьабакъда, хетаргахьа, керттера бахьан кхычох латт — массаза а санна, мехка тIера халонаш къахьегаьхой чотах дIаэха гIертача монополеша шоашта хов шексьца я лелаеча политиках.

Цхьа шотландски шахте Iоккхала аьйзая са. Советски делегацега хьокха хьежар, хоьш ма дара, хинагIчарех цаI хиннаьле я, хIанзарча стандарташа кхача тайпара вIалла а яцар: тиуьенна оборудовани яр, цунне дувзаденча горняккий къахьегама хьалаш хала дар. Хьал дераьен правительства рентабельни йоацаш лоархI Англе дукхагIйола шахташ, эффективни модернизацеи механизаци ечул гIойленагIа хет дарна уж дIакъайлача. Дукхача экономисташа дIаьхадав, уж гIулакхаш цоа хьалех тешаме доашахш хиаа тарлу, хIана аьлча шийн доалахьара кIора промышленность дIаиккхарца Англе ца хьича мехкий мехкдаьтта монополех тийша хуийт.

Горнякашта доккха дулаш доал цу тайпарча политиках. Шахтерски районашка промышленноста кхьдола доакъош дегIадоалалдергда аьлча моцагIа денна хиааа деш вIаш а кхоачешаьдан. Эзараш нах бус болх боацаш, кхоалорча денга дах дог долцаш. Вешта, хIанз укх сахьата балха бараи хьал а шитта сиха таах. 1965 шера британски къахьегамхой эгара лаккхагIа мах телача категорех цаI лоархIаш бар шахтераш. Цар вахара боарам хIанз геттара сиха лохлуш латт. «Горнякех дог лазанза, царгахьа къаьанза Iе йиш йолаш дац», — яздора укх денокка кIаргадийнахь [illegible] «Санди таймс» яхача лондонски газета. — Шахтераш ма боахий эггара хьалха балхара дIа, цар реальни алапеш шерра-шера кIезагду. ХIанз Англе болхлой класса эгара кIезигагIа алапи телача отрядех цаI уж ба».

Шоей боккьонаш къувса болабеннаб британски горнякаш. Цхьабакъда, цар профсоюза председатела Джозеф Горме хьахкайкадаьчох, «ерригача болхлой класса хьашташ баьхьи долаш къовсам лоаттабу» шахтераша. Из ба къахьегама биржацарча миллионне очереда дукхьала, бIаьр шахташи заводаши дIакъоалара дукхьала, консерваторий правительства мехка карделлача антипрофсоюзни закона дукхьала, английски къахьегамхошта кагIаьннараца монополистически капитало шерра йолаьче наступленена дукхьала лоаттабу къовсам.

Консервативни Уайтхолла сатеш боккхача капиталеи хьаштаж бахьан долаш лелаьеча экономически гIулакхаша хьабе боцх боаца мехкара нах укх тIехьарча хана ца хиннача боарамга, миллион сагага дIакхоачабаьб. ХIанай мехкаш тIа-тIа IотIадеттаьу, хIаьта алапи лакхлуш дац. Цу цхьан хана, болхлой стачечни къовсам лоацабалийтар, профсоюзни болама картах диерс йоллар дукхьа, министраша - консерватораша оттэ а даь, парламенте гIолла чакхдаькхаь забастовкаш яра боккхонии дипа екхаш йола закон. Традиционний боккъонаш лоракра комитето «укх тIеххьарча бIаь шера эгара бIехагIа дола антипрофсоюзни законодательство» лоархI цу законах.

Цу хьалашка английски горнякий массанa юкъара забастовка къаьстта, принципиальни лоархIам болаш хул. Британски гIайрен тIара классови къовсама баррикадаш латт хIанз ерригача кIор боахача моттигашка. Цхьан оагIорахьара — правительства, манчестерски «Гардиано» яхачох, «гIожача цхьаца алапеш доазув оттаде гIерташ я». Цу баррикада дехьарча оагIорахьа — мехка беррагча къахьегамхой хьашташ бахьан долаш къовсам лоаттабеш бола шахтераш. Царна тIехьа я ерригa къахьега Англи.

Г. АРИЕВИЧ.
(АПН).

ТЕЛЕВИДЕНИ

27 январь

9.30 — Кердадараш. 9.45 — Вовешта. «Лоааргнй мехка нийкъ бар». 10.15 — Пятилетка шоалагIа шу. 10.45 — Телевизиони художествени фильмаш. 11.50 — Телевизиони документальни фильмаш. 12.30 — Скрябина произведенецара концерт. 13.30 — Кердадараш. 17.15 — Передачий программа. 17.20 — Яьлх хьалхедаттар Шурий товарищ ферма бригадир Абубакаров (нохчий меттала). 17.30 — Берашта лоаь мультфильм. 17.40 — Телевизиони кердадараш (нохчий, эрсий меттала). 18.00 — Юртбоахама зилней школа Доахан дебадар хьайбай боахам дегIабовлабара керттера лав» 18.15 — Киножурнал. 18.25 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 18.35 — «Книга тIара» хьалха вIаккараш» яла художествени фильм. 20.00 — СССР халкъа артиста, Пачхьалкхен преми лауреата Бориса Александрова творчески сайре. Ленинградера трансляци. Перерыв. «Ха» Информацони программа. 22.30 — Спортивни дневник. 22.55 — Кердадараш.

28 январь

9.30 — Кердадараш. 9.45 — Берашта. «Аз хьона оагIатаиа сола Iад лургда». 10.15 — Кржижановский ваь бIаь шу хургa. 10.45 — «Кавказски племянница» Гаджиева оперетта. Музыкальни комеде. Ленинградски театра спектакль. Перерыв. Документальни фильм. 13.10 — «Объектив». Киноповерешта йола передача. 13.45 — Кердадараш. 17.25 — Передачий программа. 17.35 — Дешархошта дола фильм. 17.50 — «Кузги пхьа» яхача Муталиева новкъ йола телепостановка (гIалгIай меттала). 18.10 — «Котлован». Телевизиони альманах. Из дIахьоннар Эсмара нйарал. Советски Союза шозза турпал Батов. 18.40 — Телевизиони кердадараш (гIалгIай, эрсий меттала). 19.00 — «Чили хувцалара эргIа». Телевизиони документальни фильма премьера. 20.00 — Шоана берам. 20.30 — Пятилетка турпалаш. «Грознефта» дикагIйола буровой бригадаш. 21.00 — «Ха». Информацони программа. 21.30 — «13 гIанд» яха мениатюра телевизиони театр. 22.40 — «Карусель». Телевизиони обозрени. 23.30 — Кердадараш.

РАДИО

27 январь

6.30 — Юртера вахар (гIалгIай меттала). 6.45 — Ковнаш. 6.55 — Хаоттам. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — «Сердало» газета обзор 7.35 — Москва. 8.15 — Передачий программа. 8.25 — «Цхьан дезала юкъе» яха корреспонденци (нохчий меттала). 8.40 — «Вайна Дайне еза» яхача иллей концерт (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 9.15 — Диалектический [illegible] йола ленински теоретически тIехьале Iомавераш долча къостала йола беседа «Эгъ-ведена кертемукъалеи хьакъехьа Ленина» (эрсий меттала). 9.30 — «Шоана яхалиех» яха радиожурнал (гIалгIай меттала). 9.50 — Ашараш. 10.00 — Москва. 10.15 — Коммунистически къахьегама школах хьакъехьа дерга вай» яха передача (гIалгIай меттала). 16.30 — «Болхлой вахар» яха радиогазета (нохчий меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда ховнаш (эрсий меттала). 18.14 — Керда ховнаш (нохчий меттала). 18.27 — Керда ховнаш (гIалгIай меттала). 18.40 — Москва.

ХАОТТАМ

Тахан цхьанцанахьа морхаш а йолаш, хувцалуш гIийло мух а хьекхаш ха хургья. Температура республике гIолле 8—13 градус Грозне — 9—11 градус хургья.

Кхоанен лоамаш доа е да дархаш малхбоалера гIийло мух а хьекхаш ха хургья. Температура буйсанна 18—23 градус дийнахь — 10—15 градус хургья.

Метеостанци.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный-51, 364051, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-90; редактора зам. — 3-30-11; бехктонхама секретара — 3-34-33; партийни вахара, культура, промышленностен отделий — 3-42-30; юрта боахама отделий — 3-42-28; письмой отделеи бухгалтерен — 2-00-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революции проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный-51, 364051, ул. Ленина, 11 (3 этаж). Телефоны: редактора — 3-44-90; зам. редактора — 3-30-11; ответственного секретаря — 3-34-33; отделов партийной жизни культуры и промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-00-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ0621. Заказ 694.